Voorjaarsnota 2017

Gemeente Helmond

Fotografie: *Pressvisuals.com*

Inhoudopgave

1. Inleiding en leeswijzer **4**

2. Beleidsmatige ontwikkelingen **5**

3. Financieel perspectief **10**
3.1 Samenvattend budgettair beeld 10
3.2 Nieuwe ontwikkelingen 2018-2021 11
3.3 Wensen en ambities 19

4 Overige ontwikkelingen **22**
4.1 Organisatieontwikkeling 22
4.2 Ontwikkeling woonlasten 24

5 Investeringen **26**
5.1 Uitwerking kapitaallastenplafond 26
5.2 Uitwerking kansrijke investeringen 2017 27
5.3 Overzicht onrendabele investeringen c.q. investeringswensen 29
5.4 Overzicht rendabale investeringen c.q. investeringswensen 34

6 Risico's **35**
6.1 Omvang weerstandsvermogen & ratio's 35
6.2 Overzicht van risico's (geactualiseerd) 37
6.3 Vennootschapsbelasting 39

1. Inleiding en leeswijzer

Hierbij bieden wij u de Voorjaarsnota 2017 aan. Met de Voorjaarsnota start feitelijk de begrotingsvoorbereiding voor het jaar 2018. De Voorjaarsnota heeft als doel om u op hoofdlijnen te informeren over de beleidsmatige en budgettaire ontwikkelingen die van belang zijn bij het opstellen van de begroting. Deze Voorjaarsnota stelt daarmee feitelijk de kaders voor het opstellen van de Programmabegroting 2018-2021. De Voorjaarsnota heeft - mede op verzoek van uw raad - sinds 2015 een meer kaderstellend karakter gekregen.

Schets kaders en ontwikkelingen

De Voorjaarsnota 2017 schetst kaders door reeds bekende of te verwachten beleidsmatige en budgettaire ontwikkelingen te vermelden. Dit zijn ontwikkelingen op hoofdlijnen; de vertaling naar afzonderlijke strategische programma's is hierin nog niet gemaakt. De Voorjaarsnota bevat diverse keuzes en mogelijkheden om de budgettaire kaders te kunnen beïnvloeden. Op basis van deze Voorjaarsnota gaat het college graag in gesprek met uw raad over de mogelijke manier waarop de wensen en ambities vertaald worden in de nog op te stellen Programmabegroting 2018-2021.

Leeswijzer

Deze Voorjaarsnota begint in hoofdstuk 2 met een schets van de verwachte beleidsmatige ontwikkelingen per strategisch programma.

In hoofdstuk 3 gaan we in op de (verwachte) budgettaire kaders en ontwikkelingen (financieel perspectief). Daarin worden de verwachtingen met betrekking tot de loon- en prijsontwikkeling, het gemeentefonds en de overige budgettaire ontwikkelingen toegelicht. In het budgettaire beeld zijn ook onontkoombare knelpunten opgenomen waar de gemeente Helmond mee te maken krijgt. In hoofdstuk 3 maken we u deelgenoot van een aantal beleidsmatige wensen die we gaan afwegen in de voorbereiding op de Programmabegroting 2018 – 2021.

In hoofdstuk 4 komen de overige ontwikkelingen, aandachtspunten en nog niet meegenomen budgettaire mogelijkheden aan bod. In dit hoofdstuk gaan we in op de voortgang van de ontwikkeling van de organisatie en op de voortgang van de bezuinigingsopgave.

Hoofdstuk 5 schetst de beschikbare investeringsruimte voor 2018 en latere jaren en de hiervoor ingediende investeringswensen. Voor de jaarschijf 2018 zullen deze uiteindelijk landen in het in de Programmabegroting opgenomen Investeringsplan.

Hoofdstuk 6 tenslotte geeft inzicht in het geactualiseerde beeld van de risico's in relatie tot het weerstandvermogen.

Planning behandeling

- 20 april 17.00 uur: Aanbieding gemeenteraad
- 17 mei 19.30 uur: Hooravond inwoners, verenigingen, instellingen
- 17 mei 20.30 uur: Infoavond en technische behandeling
- 1 juni 13.00 uur: Raadsvergadering: plenaire mondeling behandeling, discussie en besluitvorming

2. Beleidsmatige ontwikkelingen

Algemeen

"In 2016 is de werkloosheid in Helmond sneller gedaald dan in Nederland."
Werkgelegenheidscijfers CBS
"In 2016 is het aantal misdrijven in Helmond met 8% gedaald."
AD Misdaadmonitor
"Brainport – waar Helmond toe behoort – levert een belangrijke bijdrage aan het oplossen van de maatschappelijke problemen waar Nederland, en de wereld, voor staat."
Brainport Nationale Actieagenda

Bovenstaande claims bewijzen: ook vorig jaar heeft Helmond zich op veel fronten weer positief onderscheiden. Vanuit onze oorsprong, ons karakter en de ligging binnen een interessant regionaal gebied, staan we continu voor nieuwe kansen. Binnen verschillende domeinen ontpoppen we ons tot een serieuze speler op een mondiaal speelveld. En wie nu, anno 2017, de thermometer in de Helmondse samenleving steekt ziet een stad die qua sociaal profiel forse stappen maakt. Hoewel we er niet voor kunnen weglopen dat het opleidingsniveau en gezinsinkomen lager liggen dan gemiddeld, en de werkloosheid en criminaliteitscijfers een uitdaging blijven, zetten we stappen in de goede richting.

Dat motiveert om door te gaan. Met het aantrekken van bedrijven en het creëren van banen voor onze inwoners. Om daarmee niet alleen het bestaan van individuen, maar tevens het leefklimaat binnen de hele stad te verbeteren. Voor inwoners misschien wat meer abstract – maar daarom niet minder belangrijk – zijn grote maatschappelijke uitdagingen, die niet los kunnen worden gezien van de mondiale dynamiek. Volgens schattingen leven er in 2050 negen miljard mensen op onze aardbol. Die wetenschap plaatst ons ook lokaal voor dilemma's. Hoe gaat dat straks met voedselvoorziening en mobiliteit? In onze strategische programma's staan juist deze thema's centraal. Daarnaast vragen conflictsituaties op afstand om directe anticipatie, terwijl de klimaatproblematiek een langetermijnvisie vereist. Wij zullen daarbij nooit weglopen voor onze verantwoordelijkheden. Waar mogelijk maken we gebruik van innovatieve technieken om problemen beter het hoofd te kunnen bieden.
Constant vraagt dat om anticipatie. Nieuwe uitdagingen en nieuwe taken komen op ons af en telkens weer hebben wij de verantwoordelijkheid te bezien hoe de maatschappelijke temperatuur neerslaat op onze gemeente en haar inwoners. Een bekende klimatologische wijsheid geldt daarbij ook in Helmond: in de stad is het altijd warmer dan daarbuiten. Als emoties oplopen, vormt de beleidscyclus geen handvat en moet snel worden geschakeld. Constant houden wij vast aan de overtuiging dat het onze opdracht en missie is adequaat te anticiperen op de vragen en behoeften van alle in totaal ruim 90.000 Helmonders.

Als gemeentebestuur reiken we daarbij nadrukkelijk de hand richting hen voor wie we het allemaal doen: de inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners. Nadrukkelijk zoeken we die samenwerking ook met de leden van de gemeenteraad. Ook hun rol is, met de vele regionale samenwerkingen, aan verandering onderhevig. Samen moeten we bezien hoe we onze posities en verantwoordelijkheden in deze moderne tijd het beste kunnen invullen. Sinds de start van deze collegeperiode zijn we binnen verschillende dossiers actief de dialoog aangegaan, en hebben we de invulling van beleid – waar mogelijk – zoveel mogelijk bij onze inwoners zelf neergelegd.

Omdat juist in een veranderend landschap creativiteit, dynamiek en nieuwe inzichten het verschil maken. Sterker nog: de organisatieontwikkeling naar een meer open ambtelijke organisatie is mede op basis van deze beweging vormgegeven. Richting toekomst trekken we deze lijn van co-creatie en samenwerking zoveel mogelijk door, en nooit zonder af te stappen van ons doel de gemeente financieel gezond te houden.

Adaptiviteit is in die toekomst een sleutelwoord. Niet voor niets gaven we als college in ons coalitieprogramma 2014-2018 al aan "geen dichtgetimmerd programma", maar juist een vertrekpunt te willen presenteren. We weten dat de wereld om ons heen beweegt, maar welke richting die bewegingen op gaan is vaak onzeker. Neem nu de robotisering: een ontwikkeling die we niet kunnen vermijden, maar vormt het een bedreiging of juist een kans? Door continu flexibel te zijn, zien we gevaren op de weg eerder aankomen en kunnen we – waar nodig – bijsturen. Een soort slimme mobiliteit binnen het gemeentebestuur.

Daarbij hebben we constant oog voor onze omgeving. Verschillende vraagstukken vereisen immers verschillende coalities. Sommige uitdagingen kunnen niet louter lokaal worden opgelost. Simpelweg omdat ze grensoverschrijdend zijn, of om goede onderlinge afstemming vragen. Dat hebben we gezien bij het huisvesten van statushouders, bij afspraken over de woningmarkt en de bedrijventerreinen. In zulke situaties kunnen we bouwen op partners in de regio. Als lid van zowel het Stedelijk Gebied Eindhoven als de Peel, als partner binnen de Metropoolregio Eindhoven en Brainport en met een stoel binnen overlegstructuren als BrabantStad, de G32 en de VNG zit Helmond altijd aan het stuur, en zijn we in staat goede deals voor onze inwoners en ondernemers af te dwingen.
Daarbij staat één uitgangspunt voorop: Helmond gaat uit van de eigen kracht. Telkens weer bekijken we op welke wijze we de Helmondse belangen zo goed mogelijk kunnen verwezenlijken. Door meer banen te creëren, de werkloosheid te laten dalen en daarmee het gemiddeld inkomen per huishouden te vergroten, werken we aan de 'sociale positie' van onze stad. Als we de realisatie van die ambities kunnen combineren met het (deels) oplossen van grote maatschappelijke uitdagingen, helpt dat niet alleen onszelf maar ook anderen op weg.

Vanuit die gedachte voelen wij een sterke affiniteit met de Brainport Nationale Actieagenda, waarin de groei van de economie en de werkgelegenheid in de regio gekoppeld wordt aan mondiale uitdagingen als duurzaamheid, gezondheid en mobiliteit. Bovendien stellen we ons daarbij actief op als brug tussen het Stedelijk Gebied Eindhoven en de Peel.
Zo kunnen we ook onze buurgemeenten laten aansluiten op de ambitieuze economische agenda en bovendien onze collectieve standpunten verwoorden in de regionale en landelijke gremia.

Als college van B&W zijn we op het punt gekomen om langzaam maar zeker over onze schouder terug te kijken. Wat hebben we bereikt? Welke piketpalen voor de toekomst van onze stad zijn geslagen? Maar in het DNA van dit bestuur zit vooral de vraag: wat doen we nog in de tijd die ons rest en op welke manier laten we Helmond straks, aan het einde van onze bestuursperiode, achter voor een volgende coalitie? Dat doen we in deze Voorjaarsnota vanuit een tevredenheid over de stappen die we in de afgelopen drie jaar hebben gezet, maar tegelijkertijd met dezelfde intentie als die van een demarrerende wielrenner op de laatste klim van een grote ronde: door met de eindstreep in zicht al achterover te leunen loop je alsnog het risico te verliezen. De ingezette koers zullen we ook het komende jaar continueren, om zo een vruchtbare bodem achter te laten voor na de Gemeenteraadsverkiezingen van 21 maart 2018. De Strategische Agenda, "Helmond, Stad van het Doen", ligt daaraan voor ons ten grondslag. Een agenda die richting geeft tot 2020 en mogelijk verder. Een agenda met het vizier op de langere termijn van onze stad en daarmee een agenda die de basis legt voor de jaren die voor ons liggen.

Sociale Stad

Aangezien wij ervan overtuigd zijn dat iedereen talenten heeft die een bijdrage kunnen leveren aan onze samenleving, zetten we er vol op in dat al onze inwoners 'meedoen', ook zij die een afstand hebben tot de arbeidsmarkt. De mensen die ondersteuning nodig hebben faciliteren en stimuleren we om op een andere wijze mee te doen in onze stad.
Via het Stadslab stimuleren we samen met inwoners en partners nieuwe initiatieven die onze stad sociaal sterker maken. Met hulp van het Stadsleerbedrijf bieden we inwoners met een grote afstand tot de arbeidsmarkt kansen om mee te doen. In een echt sociale stad is bovendien sprake van een vangnet, voor hen die het op bepaalde momenten écht niet zelf kunnen. Naar aanleiding van de recente armoedeconferentie gaan we het armoedebeleid verder doorontwikkelen. Specifiek geldt voor de Jeugdhulp, WMO, de bijzondere bijstand en schuldhulpverlening dat we nog maar aan het begin van de transformatie staan en dat we tijd nodig hebben om deze ondersteuning door te ontwikkelen richting integrale, gebiedsgerichte dienstverlening dichtbij de inwoners thuis. Deze transformatie kunnen wij niet alleen vormgeven, daarom betrekken we onze inwoners en partners actief bij het vormen van beleid. Landelijke onderzoeken onderschrijven onze gedachte dat fors investeren essentieel is om de mensen die deze ondersteuning nodig hebben adequaat te kunnen begeleiden.

Automotive, Bereikbaarheid & Smart Mobility

Helmond wordt steeds vaker in één adem genoemd met Slimme en Duurzame Mobiliteit. Dat kan niet los worden gezien van de inspanningen om de Automotive Campus beter bereikbaar, bekender én aantrekkelijker voor bedrijven te maken. We zijn partner in vele nationale en internationale projecten en proberen de nieuwe vormen van mobiliteit ook steeds meer onder de aandacht van onze inwoners te brengen. Dat gebeurt ook via de uitvoering van de Fietsagenda en de Bereikbaarheidsagenda 2016-2030. Dit laatste pakken we op, samen met onze regionale partners, waarbij wij benadrukken dat betere bereikbaarheid steeds meer samenhangt met innovatieve oplossingen dan met meer asfalt.
Met het oog op de aanstaande ontwikkelingen binnen dit domein, zien we het als een absolute must dat de regionale 'Landingsplaats Slimme Mobiliteit' in Helmond wordt gepositioneerd, om daar ook optimaal te kunnen integreren met de daar te realiseren opleiding van het Summa College. Voorlopige kroon op het werk moet het ITS Congres worden. Samen met Eindhoven is Helmond de Nederlandse kandidaat om dit toonaangevende internationale evenement op het gebied van slimme mobiliteit in 2019 naar onze Automotive Campus te halen.

Food Tech & Smart Industries

Hoewel we ons beseffen dat een baan niet voor iedereen is weggelegd, is een groeiende werkgelegenheid de basis onder een perspectiefrijke stad. "Banen, banen, banen", luidt niet voor niets het mantra van ons college. Als gemeente vinden we het één van onze kerntaken om bedrijven te faciliteren zich in Helmond te kunnen vestigen. En, zoals bij de start van deze coalitie beschreven, is de concrete vraag uit de markt daarin leidend. Waar mogelijk zetten we ook komend jaar in op een zo innovatief mogelijke industrie. Door binnen bestaande en nieuwe ecosystemen optimaal gebruik te maken van automatisering en digitalisering en deze ontwikkelingen meer op hun merites dan risico's te beoordelen, hebben we een bedrijfsleven (en in het bijzonder een MKB) dat klaar is voor de toekomst. Symbolisch hiervoor is de synthese tussen High Tech en Food Processing, een sector die we door een nog betere aansluiting op het beroepsonderwijs ook nadrukkelijk interessant willen maken voor volgende generaties. Richting nabije toekomst is het onze ambitie om startups en 'scaleups' binnen de Foodsector beter te ondersteunen en zo een kweekvijver van talent te creëren. Om zo vanuit Helmond binnen

dit belangrijke domein antwoorden te geven op dé vragen van de toekomst. Ook willen we de bestaande ondernemers meer laten profiteren van de kansen die de economische en technologische topregio Brainport hen kan bieden. Als we daarin slagen, geven we de werkgelegenheid in Helmond daadwerkelijk een extra boost.

Centrumontwikkeling

Met de vaststelling van het Centrumperspectief 2030 zijn belangrijke piketpalen geslagen in de realisatie van een levendig, bruisend en aantrekkelijk Helmonds stadscentrum. Dit draagt voor een belangrijk deel bij aan de realisatie van onze ambitie om Helmond een fijne stad te laten blijven om in te wonen. Met het vaststellen van het perspectief zijn we er nog niet. Naast de kansen die ontstaan door de aantrekkende woningmarkt, de toenemende interesse om in het centrum te wonen en diverse investeringsplannen, kunnen we niet wegkijken voor de realiteit die ons leert dat er sprake is van structurele leegstand. Door meer in te zetten op beleving, onder meer door het stimuleren van zogenoemde 'pop up stores' werken we aan de aantrekkelijkheid van het centrum. Concreet is dit terug te zien in de doorontwikkeling van het Havenpark, de Oranjekade en de Waart. Ook een nieuwe visie op het verkeer en parkeren in het centrum dragen bij aan de toekomstbestendigheid van het gebied. Denk hierbij aan het onderzoeken van de 'Parkeergarage van de Toekomst', waarin gebruik wordt gemaakt van de nieuwste, meest geavanceerde technieken. Tot slot kan geen centrum zonder cultuur. De evenementen van de toekomst moeten beeldbepalend en onderscheidend zijn, zoals de aansluiting op de Dutch Design Week en in 2019 het Lucas Gassel Jaar. De toekomst van het EDAH-museum, dat vanwege de planvorming rond het Albert Heijn XL terrein moet verhuizen, zal worden geborgd, en in het najaar van 2018 staat de opening van het gerenoveerde Speelhuis gepland. Een nieuwe mijlpaal voor ons centrum!

Duurzame & Gezonde Stad

Als gevolg van vele, vaak in dialoog met onze inwoners tot stand gekomen projecten, zetten we grote stappen in ons streven Helmond te verduurzamen. Duurzaamheid beslaat echter meer dan alleen de beperking van de CO2-uitstoot, nieuwe vormen van energieopwekking en energiebesparing. Wij besteden veel aandacht aan gezonde verstedelijking. Elke dag weer werken we aan de realisatie van een aantrekkelijke, gezonde, toekomstbestendige en leefbare stad: daar waar het zowel op de korte als op de lange termijn goed toeven is. Naast de reducering van de gebruikte energie, willen we dat de door Helmondse volwassenen ervaren gezondheid in 2020 2% beter is dan datzelfde cijfer in 2012. Deze ambitie beslaat een breed palet aan maatregelen. We richten ons op het bevorderen van een gezonde leefstijl, het op eigen kracht kunnen werken aan een gezonde toekomst en het verduurzamen en gezonder maken van woningen, scholen en sportaccommodaties. Goede initiatieven krijgen steun via het Duurzaamheidsfonds. De herstructurering van wijken kan niet zonder verduurzaming en de gezondheid van onze inwoners krijgt een grote impuls via het planten van honderden bomen. Binnen het domein sport moet de nieuwe voetbalvisie verder worden uitgewerkt. Daarnaast richten we ons actief op het traject richting de nieuwe Braak, dat via het samenbrengen van top- en amateursport, onderwijs en zorg toonbeeld is van onze visie hoe diverse partners onder één dak het beste in elkaar naar boven halen. Het wordt een sportcampus met grote sociale en maatschappelijke meerwaarde voor omliggende wijken, maar zeker ook voor de hele stad. Een plek waar onze inwoners kunnen sporten, bewegen, ontmoeten en leren. Dit draagt bij aan onze ambitie om iedereen te laten meedoen, rondkomen en vooruitkomen in Helmond.

Wonen

Een aantrekkelijke woonstad, één van de zeven uitgesproken ambities in het coalitieakkoord, betekent op z'n minst een grote diversiteit aan woonmilieus. Om de daarin bereikte resultaten verder uit te bouwen, ontwikkelen we door op de in 2016 gepresenteerde Woonvisie 'Bouwen op Vertrouwen'. Ontwikkelingen die zich daarbij steeds nadrukkelijker manifesteren zijn de regionale afstemming en het belang van duurzaamheid. Voor deze beide aspecten is het onze ambitie om in Brandevoort II Brainport Smart District te realiseren. Alle in de Strategische Agenda beschreven speerpunten komen in deze wijk samen, en het is een uitgelezen kans om ook richting alle regionale en landelijke partners de kracht van Helmond te laten zien. Brandevoort was al een showcase, en wordt dat met het Smart District in de toekomst opnieuw. Tegenover deze high end woonwijk staat de continue aandacht voor andere wijken en buurten in de stad. De in 2016 ingezette revitalisering van de Annawijk wordt doorgezet en afgemaakt, terwijl in de wijken Helmond Noord en Helmond Oost – in overleg met onze partners – voorbereidingen worden getroffen in diezelfde richting. We zijn er voor alle Helmonders en richten onze energie op die wijken waar de verbeteringsslagen het grootste effect realiseren.

Veiligheid

Onderling respect en een goede integratie tussen sociaal beleid en veiligheidsmaatregelen waren in 2014 de belofte om van Helmond een veiligere stad te maken. Naast een goede samenwerking met de overige Peelgemeenten heeft de introductie van een volledig op Helmond gericht Aanvalsplan Veiligheid in 2016 inmiddels al haar vruchten afgeworpen. Op vrijwel alle high impact crimes laten we dalende criminaliteitscijfers zien, waarbij de inmiddels ruim 40 buurtpreventieteams een doorslaggevende rol van betekenis spelen. Toch zien we nog voldoende uitdagingen. Tegenover de afnemende zichtbare criminaliteit staat de opkomst van georganiseerde, ondermijnende misdaad. Ons lik-op-stukbeleid is effectief, maar er is meer gevraagd om als collectieve overheid weer echt de baas te worden. Daarom willen we verder intensiveren, waarbij een optimale combinatie van de beschikbare data essentieel is. Door onze gegevens te combineren met die van veiligheidspartners én het sociale domein, ontstaat een beter beeld van verdachten, van wijken én van onze stad. Via de inrichting van een 'Urban Crime Room' zijn we beter in staat elke dag opnieuw onze prioriteiten te bepalen. Dit sluit naadloos aan op de toekomstvisie van de SSH, die nog integraler moet werken. Voor echte veiligheid zijn we immers allemaal verantwoordelijk.

3. Financieel perspectief

3.1 Samenvattend budgettair beeld

De Programmabegroting 2017-2020 met de meerjarenraming is het eerste uitgangspunt voor het bepalen van het budgettair kader 2018-2021. De onderstaande tabel laat het verloop zien t.o.v. de vastgestelde Programmabegroting 2017-2020. Hierin zijn de ontwikkelingen zoals opgenomen in hoofdstuk 3 van deze Voorjaarsnota verwerkt.

V= Voordelig, N = Nadelig

(bedragen x € 1.000)

Budgettair beeld	2018		2019		2020		2021	
Lasten								
Stand ontwerpbegroting 2017-2020	333.563		334.765		326.845		316.290	
Amendementen	150		150		150		150	
Verwerkte mutaties na vaststelling begroting	-760		-760		-760		-760	
Actuele stand lasten PB 2017-2020	332.953		334.155		326.235		315.680	
Nieuwe ontwikkelingen Voorjaarsnota								
Nominale ontwikkelingen	1.823	N	1.823	N	1.823	N	1.823	N
Budgettaire ontwikkelingen	0		0		0		-380	V
Gemeentefonds: verwerking taakmutaties	-308	V	281	N	1.322	N	2.061	N
Onontkoombare knelpunten	300	N	300	N	300	N	300	N
Subtotaal nieuwe ontwikkelingen lasten	1.815	N	2.404	N	3.445	N	3.804	N
Totaal lastenniveau Voorjaarsnota 2017	**334.768**		**336.559**		**329.680**		**319.484**	

(bedragen x € 1.000)

Budgettair beeld	2018		2019		2020		2021	
Baten								
Stand ontwerpbegroting 2017-2020	333.563		334.765		326.845		316.219	
Amendementen	150		150		150		150	
Verwerkte mutaties na vaststelling begroting	-760		-760		-760		-760	
Actuele stand lasten PB 2017-2020	332.953		334.155		326.235		315.680	
Nieuwe ontwikkelingen Voorjaarsnota								
Nominale ontwikkelingen	1.749	V	1.749	V	1.749	V	1.749	V
Budgettaire ontwikkelingen	-291	N	-291	N	-291	N	-712	N
Bijstellingen gemeentefonds	836	V	1.550	V	2.010	V	2.749	V
Subtotaal nieuwe ontwikkelingen baten	2.294	V	3.008	V	3.468	V	3.786	V
Totaal batenniveau Voorjaarsnota 2017	**335.247**		**337.163**		**329.703**		**319.466**	
Saldo bijgesteld meerjarenperspectief	**479**	**V**	**604**	**V**	**23**	**V**	**-18**	**N**

De in de vorige Programmabegroting opgenomen lasten en baten staan als eerste opgenomen. Door uw raad zijn er amendementen ingediend bij de behandeling van de begroting die in het budgettaire beeld zijn verwerkt. Daarnaast zijn er middels diverse raadsvoorstellen begrotingswijzigingen doorgevoerd die inmiddels in het budgettair kader zijn meegenomen. Dat geeft de actuele stand van de lasten en baten van de PB 2017-2020.

Het saldo van het bijgesteld meerjarenperspectief is vanaf 2021 nog niet volledig sluitend. Zoals u van ons gewend bent zal het meerjarenperspectief in de Programmabegroting 2018-2021 wel sluitend zijn.

3.2 Nieuwe ontwikkelingen 2018-2021

3.2.1 Nominale ontwikkelingen

Onder nominale ontwikkelingen verstaan we de loon- en prijsontwikkelingen die in het budgettaire beeld verwerkt moeten worden. Het gaat over de verwachte stijging van de personele lasten als gevolg van cao-aanpassingen en de verwachte bijstelling van het prijsniveau van de in de begroting opgenomen budgetten. Hiermee wordt het meerjarige budgettaire kader aangepast naar het verwachte loon- en prijsniveau van 2018. De aanpassingen financieren we uit het gemeentefonds, waarin een loon- en prijscompensatie is opgenomen en uit de inflatie van belastingen en tarieven van gemeente Helmond. Onderstaande tabel geeft weer welke nominale ontwikkelingen in deze Voorjaarsnota zijn meegenomen en wat het budgettair effect hiervan is. Ook geeft de tabel de feitelijke dekking weer. Bij het opstellen van de Programmabegroting actualiseren we de loon- en prijsontwikkelingen.

V= Voordelig, N = Nadelig
(bedragen x € 1.000)

Nominale Ontwikkelingen 2017-2020	2018		2019		2020		2021	
Salarisontwikkeling (werkgeverslasten)								
- Loonaanpassingen	900	N	900	N	900	N	900	N
Totaal salaris	900	N	900	N	900	N	900	N
Prijsonwikkeling								
- Prijsindex	118	N	118	N	118	N	118	N
- Prijsindex rioleringen en afvalheffing	74	N	74	N	74	N	74	N
- Subsidie index	731	N	731	N	731	N	731	N
Totaal prijs	923	N	923	N	923	N	923	N
Totaal	**1.823**	**N**	**1.823**	**N**	**1.823**	**N**	**1.823**	**N**
Feitelijke dekking:								
- stelpost gemeentefonds	-1.749	V	-1.749	V	-1.749	V	-1.749	V
- via tarieven rioleringen en afvalheffing	-74	V	-74	V	-74	V	-74	V
Saldo nominale ontwikkelingen	**0**		**0**		**0**		**0**	

Voor de indexering van loon, prijs en subsidie zijn conform de voor Helmond gebruikelijke systematiek de onderstaande indices gehanteerd:

- Indexering van prijsgevoelige interne budgetten: 0,2%
- Indexering van subsidiebudgetten: 1,16%

Indexering interne prijsgevoelige budgetten
Prijsgevoelige posten uit de begroting indexeren we met een vastgesteld prijsindexpercentage. Dit percentage wordt gebaseerd op de verwachte prijsontwikkelingen voor de collectieve sector voor het komende jaar, zoals deze gepubliceerd worden in de Macro Economische Verkenning van het Centraal Planbureau (CPB): de zogenaamde voorcalculatie. In de loop van het begrotingsjaar vinden hierop geen tussentijdse mutaties meer plaats. Eventuele afwijkingen worden het jaar erop via een nacalculatie gecorrigeerd. De bijstelling bevat dus een voorcalculatie voor 2018 en een nacalculatie over voorgaande jaren. Met de bijstelling van de prijsgevoelige budgetten is een bedrag gemoeid van € 118.000.

Indexering subsidiebudgetten
Volgens de gebruikelijke systematiek van Helmond indexeren we subsidies met één percentage. Dit percentage berekenen we door het gewogen gemiddelde te nemen van de loon- en prijsstijgingen voor de collectieve sector (CPB). Ook hier worden eventuele bijstellingen van de index structureel verwerkt in volgende jaren via een nacalculatie op eerder meegenomen bijstellingen. Voor 2018 resulteert dit in een index van 1,16%, dit komt neer op een bedrag van structureel € 731.000.

Loonkostenontwikkelingen
De huidige cao voor gemeenten loopt af op 1 mei 2017. De ruimte voor nieuwe afspraken over loonontwikkeling in 2017 wordt mede bepaald door reeds bestaande afspraken. In 2016 hebben de sociale partners gekozen voor een verlaging van de pensioenpremies en een verhoging van de salarissen. In 2017 is er een forse verhoging van de pensioenpremies. De Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) stelt vast dat hiermee de arbeidsvoorwaardenruimte volledig benut is. Als er ruimte is voor een nieuwe salarisafspraak in 2017, dan is die zeer bescheiden.

De pensioenpremieontwikkeling voor 2018 is nog niet vastgesteld, maar deze ontwikkeling gaat zeker zijn effect hebben op de loonruimte voor 2018. De pensioenpremiestijging zoals het ABP die nu voorziet leidt tot een stijging van de pensioenpremiekosten voor de werkgever met 1% van de loonsom.
Om een goede prognose te kunnen geven van de verwachte loonstijging voor 2018 hanteren we de middellange termijn-verkenning 2018-2021 van het CPB, onderdeel contractloonstijging. Deze voorziet een gemiddelde groei van 2,0%. Dit komt neer op een verwachte loonstijging van € 900.000.

3.2.2 Budgettaire ontwikkelingen

Budgettaire ontwikkelingen doen zich min of meer autonoom voor en zijn niet nominaal van karakter. Het gaat hierbij om areaalontwikkelingen, min of meer autonome bijstellingen van de belastingen en overige technische wijzigingen.

V= Voordelig, N = Nadelig
(bedragen x € 1.000)

Budgettaire ontwikkelingen	2018		2019		2020		2021	
Lasten								
Minder rentekosten Grondbedrijf (gevolg BBV)	2.250	N	2.000	N	1.750	N	1.500	N
Idem afgedekt reserve grondbedrijf	-2.250	V	-2.000	V	-1.750	V	-1.500	V
Verlaging stelpost herijking 2e fase GF							-600	V
Areaalontwikkeling							220	N
	0		0		0		-380	V
Baten								
Wegvallen jaarlijkse uitkering afwikkeling deelname HNG							-421	N
Opbrengsten belastingen	-291	N	-291	N	-291	N	-291	N
	-291	N	-291	N	-291	N	-712	N
Totaal budgettaire ontwikkelingen	**-291**	**N**	**-291**	**N**	**-291**	**N**	**89**	**V**

Rentekosten grondbedrijf

Door de wijziging van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) is de toerekening van rentekosten aan grondexploitaties per 2016 gemaximeerd. Hier tegenover staat dat ook aan de voorziening verlieslatende grondexploitaties lagere rente wordt toegerekend. Dit levert een nadeel op voor de dekking van de rentekosten en een voordeel voor de grondexploitaties. Op basis hiervan is bij de Programmabegroting 2017-2020 besloten om een deel van de algemene reserve van het grondbedrijf af te zonderen en in zetten om deze verschillen tot en met 2020 te overbruggen. Rekening houdend met de verdere afwikkeling van de lopende grondexploitaties en daarmee teruglopende financiering wordt vanaf 2021 rekening gehouden met een nog te dekken bedrag van € 1,5 miljoen. Voor het jaar 2021 wordt nu voorlopig ook een verrekening met de Algemene reserve Grondbedrijf meegenomen in het budgettaire beeld. In de aanloop naar de Programmabegroting wordt de totale financieringskant van de gemeente nog doorgelicht om te bezien of daar nog mogelijkheden zijn om dit knelpunt te neutraliseren. In de Programmabegroting 2018-2021 wordt de uiteindelijke oplossing verwerkt.

Afloop uitkering afwikkeling HNG

De gemeenschappelijke regeling Hypotheekfonds Noord-Brabantse Gemeenten (HNG) is in 2009 opgeheven. De afwikkeling van het belang van de gemeente Helmond in deze gemeenschappelijke regeling betekende voor de gemeente Helmond een jaarlijkse een uitkering van € 421.000 (tot en met 2020). Vanaf 2021 komt deze uitkering te vervallen.

Reservering herijking gemeentefonds

Afgelopen jaren is de verdeling van de uitkering uit het gemeentefonds geactualiseerd om daarmee beter aan te sluiten bij de huidige ontwikkelingen. De herverdeling van het subcluster volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing (VHROS) was onderwerp van onderzoek en discussie. Hierbij moesten we op basis van de verwachtingen rekening houden met een nadeel van op termijn € 600.000. Inmiddels is deze discussie afgerond en heeft de herverdeling voor Helmond niet de effecten gehad zoals was voorzien, waardoor dit bedrag nu vrij kan vallen ten gunste van het budgettaire beeld.

Areaalontwikkeling

De gemeentelijke begroting wordt jaarlijks bijgesteld voor zogenaamde areaalontwikkeling. Areaalontwikkeling duidt op een groei in parameters (volume). Deze ontwikkeling zorgt dat de gemeente de toegenomen kosten i.v.m. bevolkingsgroei, groei van het aantal woningen etc. kan opvangen. Deze areaalontwikkeling in Helmond financieren we uit de extra OZB-opbrengsten i.v.m. de accresontwikkeling (toename waarde onroerend goed) en uit de bijstelling van het gemeentefonds i.v.m. de gewijzigde parameters. Voor het areaal op het onderhoud van de openbare ruimte houden we vanaf 2021 rekening met een jaarlijkse toename van de beheerlasten van € 40.000. Tot en met 2020 is deze toename reeds voorzien in het meerjarenperspectief.

Jaarlijks stijgen de personele lasten, naast de loonaanpassing in verband met cao-ontwikkelingen door de jaarlijkse verhoging van periodieken. Daarnaast groeit de organisatie mee met de groei van de stad om tegemoet te komen aan de toegenomen eisen en de complexiteit van het gemeentelijke speelveld. In de meerjarenbegroting houden we daarom jaarlijks rekening met een organisatie-groei/kwaliteitsimpuls van € 180.000 voor het nieuw op te nemen begrotingsjaar (2021) in het meerjarenbeeld. Dit is een groei van minder dan een half procent per jaar.

Tarieven belastingen en heffingen

V= Voordelig, N = Nadelig
(bedragen x € 1.000)

Specificatie Belastingen	2018		2019		2020		2021	
Baten								
OZB index 0,4%	82	V	82	V	82	V	82	V
Accresontwikkeling OZB	148	V	148	V	148	V	148	V
Verlaging rioolrechten (minder rente BBV)	-600	N	-600	N	-600	N	-600	N
Afvalstoffenheffing en Rioolheffing 0,4%	74	V	74	V	74	V	74	V
Overige belastingen	5	V	5	V	5	V	5	V
Totaal baten	**-291**	**N**	**-291**	**N**	**-291**	**N**	**-291**	**N**

In het tarievenbeleid is het toepassen van een inflatiecorrectie op de tarieven het uitgangspunt. In de afgesproken systematiek worden de jaarlijkse bijstellingen afgeleid van de consumentenprijsindex van het CBS. Bij de bepaling van het percentage over de Begroting 2018 wordt de prognose voor 2017 (voorcalculatie) gecorrigeerd met het werkelijke percentage over 2016 (nacalculatie). Voor 2018 stijgen de tarieven hierdoor per saldo met 0,4%. (voorcalculatie 1,6% met een nacalculatie van 1,2%). Het uitganspunt is dat dit percentage wordt toegepast op alle tarieven voor belastingen, heffingen en leges. Wanneer de opbrengsten van heffingen en leges de de kosten overstijgen, stellen we de opbrengsten naar beneden bij. Als gevolg van de inflatie verwachten we voor de OZB een hogere opbrengst van € 82.000. Daarnaast leidt de inflatiecorrectie tot een extra opbrengst van € 5.000 op leges en € 740.000 op de heffingen.

Accresontwikkeling OZB

De verwachte stijging van de OZB opbrengsten als gevolg van de toegenomen waarde van de stad (meer OZB-objecten dan voorzien) bedraagt voor 2018 en later € 148.000.

Rentekosten rioleringen

Als gevolg van de wijzigingen van het BBV is de rentetoerekening als kostenpost voor rioleringen ingaande 2017 beperkt tot de gemiddelde rente (omslagrente). Tot nu toe werd de rente aan riolering toegerekend op basis van historische rente. Doordat lagere kosten bij riolering één op één worden doorvertaald in een verlaging van de rioolrechten voor de inwoners leidt deze wijziging tot een budgettair nadeel van € 600.000. In de aanloop naar de Programmabegroting 2018-2021 onderzoeken we in hoeverre dit knelpunt verkleind kan worden door naar de toerekening van overige gemeentelijke kosten te kijken.

3.2.3 Ontwikkelingen gemeentefonds

In de ontwikkelingen op het gemeentefonds zijn de effecten vanuit de eerder gepubliceerde september- en decembercirculaire 2016 verwerkt. Dit positieve beeld is eerder opgenomen in de raadsinformatiebrief over de septembercirculaire uit november 2016. Verwachte extra rijksuitgaven in 2017 voor veiligheid, defensie, zorg, onderwijs en armoedebestrijding hebben een positieve doorwerking op de hoogte van de gemeentefondsuitkering. Daarnaast zorgt een gewijzigde verwerking van de middellangetermijnraming van het Centraal Planbureau met ingang van 2018 voor een extra accres van zo'n 1%. De meer behoudende benadering die gehanteerd werd bij de prognoses van het meerjarenperspectief van het gemeentefonds wordt hiermee losgelaten. We verwachten dat door deze gewijzigde systematiek de risico's op afwijkingen in de hoogte van de uitkering nog groter zijn geworden en sturing hierop nog moeilijker wordt.

Het gepresenteerde structurele voordeel van € 581.000 uit de septembercirculaire 2016 is bij de begrotingsbehandeling 2017 via amendering grotendeels ingezet; hiervan is nu nog € 194.000 structureel beschikbaar.
In de raadsinformatiebrief is aangegeven dat een deel van de positieve bijstelling van de uitkering gereserveerd wordt voor het opvangen van schommelingen in het gemeentefonds vanaf 2018.

Bij deze Voorjaarsnota is deze reservering, in afwachting van de meicirculaire, in principe beschikbaar en meegenomen in het budgettaire beeld. Pas bij de meicirculaire 2017 wordt definitief duidelijk in hoeverre deze middelen structureel kunnen worden ingezet bij de Programmabegroting 2018-2021. Ook kan een mogelijk nieuw regeerakkoord hier nog invloed op hebben. Dit zal naar verwachting niet leiden tot een verlaging. De totale beschikbare ruimte die nu is meegenomen in deze Voorjaarsnota bedraagt hierdoor structureel € 688.000.

In de algemene uitkering zijn mutaties opgenomen die het Rijk koppelt aan bepaalde taken. Deze hebben budgettair gezien geen gevolgen, doordat ze ingezet worden voor de bedoelde taken. Daarnaast worden integratie- en decentralisatie-uitkeringen beschikbaar gesteld die, net als de algemene uitkering, vrij besteedbaar zijn. Conform de bestendige gedragslijn van de gemeente Helmond worden de taakmutaties verrekend met de betreffende beleidsterreinen.

Tabel: Structurele ontwikkelingen 2018-2021 Gemeentefonds

V= Voordelig, N = Nadelig

(bedragen x € 1.000)

Structurele ontwikkelingen 2018-2021	2018		2019		2020		2021	
Gemeentefonds								
Baten:								
Septembercirculaire 2016 algemene uitkering	575	V	1.308	V	1.768	V	2.507	V
Decembercirculaire 2016 algemene uitkering	648	V	629	V	629	V	629	V
Reeds verwerkt ivm amendering	-387	N	-387	N	-387	N	-387	N
Totaal baten	836	V	1.550	V	2.010	V	2.749	V
Lasten (te reserveren):								
Loon- en prijscompensatie septembercirculaire 2016	-600	N	-1.200	N	-2.200	N	-2.950	N
Totaal lasten (gereserveerd)	-600	N	-1.200	N	-2.200	N	-2.950	N
Taakmutatie: Peuterspeelzaalwerk (DU)	153	V	153	V	153	V	153	V
Taakmutatie: WMO integratie-uitkering (DU)	229	V	229	V	229	V	229	V
Taakmutatie: mutatie MO t.o.v. meicirc 2016 (DU)	37	V	37	V	37	V	37	V
Taakmutatie: Sociaal Domein: WMO	639	V	631	V	590	V	609	V
Taakmutatie: Sociaal Domein: Jeugd	494	V	494	V	494	V	375	V
Taakmutatie: Sociaal Domein: participatie	4	V	4	V	4	V	115	V
Totaal lasten (taakmutaties sept. circ.)	1.556	V	1.548	V	1.507	V	1.518	V
Taakmutatie: armoedebestrijding ouderen (AU)	-19	N						
Taakmutatie: armoedebestrijding kinderen (DU)	-584	N	-584	N	-584	N	-584	N
Taakmutatie: combinatiefunctie/buurtsportcoaches (DU)	-45	N	-45	N	-45	N	-45	N
Totaal lasten (taakmutaties dec. circ.)	-648	N	-629	N	-629	N	-629	N
Totaal lasten (gereserveerd en taakmutaties)	**308**	**V**	**-281**	**N**	**-1.322**	**N**	**-2.061**	**N**
Nog beschikbaar	**1.144**	**V**	**1.269**	**V**	**688**	**V**	**688**	**V**
Toelichting beschikbare ruimte:								
Niet ingezette ruimte septembercirculaire	194	V	194	V	194	V	194	V
Ruimte schommelingen gemeentefonds	950	V	1.075	V	494	V	494	V
	1.144	V	1.269	V	688	V	688	V

Toelichting taakmutaties gemeentefonds

Vervallen decentralisatie-uitkering peuterspeelzaalwerk
Met ingang van 1 januari 2018 treedt het wetsvoorstel 'harmonisatie peuterspeelzalen en kinderopvang' in werking waardoor deze decentralisatie-uitkering niet langer van toepassing is en komt te vervallen. Deze korting was reeds voorzien en er is op geanticipeerd bij de uitvoering van beleid .Door de aanvullende middelen van de Impuls Voorschoolse Voorziening Peuters wordt de genoemde korting van € 153.000 op termijn volledig gecompenseerd.

Mutatie WMO
De omvang van de integratie-uitkering WMO wordt met ingang van 2017 structureel met € 30 miljoen (landelijk) verlaagd. Gemeenten zijn vanaf dat moment niet meer verantwoordelijk voor de huishoudelijke verzorging voor Wet Langdurige Zorg (WLZ) -cliënten met een modulair pakket thuis. Daarnaast wijzigt de uitkering ook door een actualisatie van de maatstafaantallen die de basis zijn voor de bedragen die gemeenten ontvangen. De verlaging van de integratie-uitkering WMO gaat gepaard met het wegvallen van (financiële) verplichtingen aan een deel van onze klanten huishoudelijke ondersteuning. De huishoudelijke ondersteuning van deze klanten wordt voortaan vanuit de Wet langdurige zorg gefinancierd. De wijziging naar aanleiding van de actualisatie van de maatstaftabel is gering. De verlaging van de uitkering heeft zodoende naar verwachting geen nadelige financiële gevolgen.

Mutatie maatschappelijke opvang
De mutatie is het gevolg van een actualisatie van de berekeningsmaatstaven die gebruikt worden voor de verdeling van de decentralisatie-uitkeringen over de gemeenten. Het gaat om aanpassingen op basis van de actuele maatstaven, bij de ene circulaire is dit een stijging en bij de volgende kan dat weer een daling betekenen. Directe gevolgen zijn er niet. Op het moment dat de daling blijft, zullen we moeten bekijken welke gevolgen dit heeft voor het subsidieprogramma. De oplossing zal dan gezocht moeten worden in de subsidies die betaald worden uit de middelen Maatschappelijke Opvang maar feitelijk niet besteed worden aan de maatschappelijke opvang (maar aan voorzieningen die voorliggend zijn voor de maatschappelijke opvang).

Mutatie Sociaal Domein
De mutaties op de integratie-uitkering Sociaal Domein hebben met name betrekking op WMO en Jeugd en komen voort uit bestuurlijk overleg tussen de VNG en het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) van vorig jaar. Er is toen overeenstemming bereikt over het doorvoeren van mutaties in deze uitkering. Dit betreft taken die voor gemeenten wegvallen of erbij komen, doordat groepen cliënten in een ander domein terecht (gaan) komen. Deze mutaties hebben te maken met verkeerde veronderstellingen in de budgettoedeling per 1 januari 2015. Deze mutaties waren bij ons bekend. Wij anticiperen op deze mutatie door stevig in te zetten op de transformatie van het sociaal domein.

Mutatie armoedebestrijding ouderen
Het Rijk heeft aanvullende middelen beschikbaar gesteld voor armoedebestrijding onder ouderen met een bijstandsuitkering. Gemeenten krijgen hierdoor meer ruimte om ouderen in moeilijke situaties te kunnen helpen, waarbij vooral gedacht is aan bijzondere bijstand voor gepensioneerden zonder volledige AOW.

Mutatie armoedebestrijding kinderen
Ter bestrijding van de gevolgen van armoede onder kinderen heeft het Rijk structureel extra middelen beschikbaar gesteld die specifiek bedoeld zijn voor kinderen. Deze middelen moeten bovenop het bestaande beleid worden ingezet. De gemeenten dragen zorg voor het verstrekken van middelen in natura voor bijv. een sportabonnement, het spelen van een muziekinstrument of een schoolreis aan kinderen die nu door armoede niet mee kunnen doen. We zullen uw raad nog voor de behandeling van de Voorjaarsnota op 1 juni informeren over de besteding van deze middelen.

Mutatie combinatiefuncties/buurtsportcoaches
De brede impuls combinatiefuncties is een onderdeel van het programma Sport en Bewegen in de Buurt. Hiervoor ontvangen we al jaren middelen via het gemeentefonds. Door indexering en een bijstelling van het deelnamepercentage ontvangen we nu extra middelen.

3.2.4 Onontkoombare knelpunten
Onontkoombare knelpunten zijn onvermijdelijke kosten die zich zeker voordoen en die we niet via maatregelen op het betreffende terrein kunnen compenseren of vermijden. De effecten van deze knelpunten worden daarom meegenomen in het financiële meerjarenperspectief.

In het meerjarenperspectief zijn zaken als 'structureel onontkoombaar' opgenomen op basis van het huidige beleid en de huidige werkelijkheid. Daarbij zijn knelpunten als structureel onontkoombaar meegenomen als:
- kosten (of minder opbrengsten) zich zeker voordoen, ook al stellen we er geen budget voor beschikbaar en zijn er hiervoor redelijkerwijs onvoldoende maatregelen mogelijk om dit te voorkomen;
- zaken juridisch afdwingbaar zijn en tot kosten leiden;
- zaken politiek zijn toegezegd waarop niet teruggekomen kan worden.

In de volgende tabel zijn de onontkoombare knelpunten die in het budgettaire beeld zijn verwerkt opgenomen. Deze worden vervolgens toegelicht.

(bedragen x € 1.000)

Hoofd product	Nieuwe ontwikkelingen	2018	2019	2020	2021
Onontkoombare knelpunten					
230	kosten fietsenstalling NS station	300	300	300	300
Totaal onontkoombare knelpunten		**300**	**300**	**300**	**300**

Kosten fietsenstalling NS station
Met de NS is ten tijde van de stationontwikkeling een contract gesloten voor de fietsenstalling. Tot en met 2017 waren hiervoor subsidiemiddelen beschikbaar en zijn daarmee de contractkosten gedekt. Vanaf 2018 zijn deze middelen niet meer beschikbaar en het contract loopt eind 2019 af. Vanaf 2018 moeten we middelen reserveren voor deze kosten. Uiteraard bekijken we, in overleg met de NS, in hoeverre het mogelijk is om de kosten in de toekomst te beperken. De resultaten van het onderzoek naar kostenbeperking worden voorgelegd aan de gemeenteraad. Vooralsnog moeten we uit gaan van continuering van deze kosten. Het niet continueren van het contract betekent overigens ook dat we eerder verrekende BTW-voordelen alsnog zullen moeten terugbetalen.

3.3 Wensen en ambities

Algemeen

Ieder jaar worden er, afhankelijk van de budgettaire ruimte en mogelijkheden tot inpassing binnen bestaande kaders, wensen en ambities verwerkt in de Programmabegroting. Ten tijde van het opstellen van de Voorjaarsnota komen veel van deze wensen en ambities al in beeld. De afweging om deze wensen en ambities wel of niet te kunnen honoreren wordt pas gemaakt bij het opstellen van de Programmabegroting. In deze afweging nemen we de beschikbaarheid van middelen, de mogelijkheid om deze in te passen binnen bestaande kaders en de mogelijkheid om een aantal bestaande zaken niet of in mindere mate te doen mee (zogenaamde herprioritering).

Het aantal wensen en ambities overschrijdt de beschikbare ruimte in het huidig financieel meerjarenperspectief.
We moeten keuzes maken bij het verwerken hiervan in de Programma¬begroting. Om uw raad een beeld te geven van de afwegingen waar we voor komen te staan, geven we u een overzicht van de belangrijkste wensen en ambities.
Het is daarmee geen uitputtende opsomming en het houdt nog geen rekening met wensen en ambities die nog zullen volgen. Bij de bespreking van voorliggende Voorjaarsnota met uw Raad passeren welllicht nog meer wensen en ambities de revue die we bij de voorbereiding op de Programmabegroting zullen meenemen.

Duiding wensen en ambities

De nieuwe Omgevingswet verwachten we medio 2019. Deze wet herziet en vereenvoudigt het uitgebreide stelsel van wet- en regelgeving in het domein van de fysieke leefomgeving ingrijpend. In 2017 is een budget ten behoeve van voorbereidingskosten ter beschikking gesteld. In 2018 maken we deze kosten ook. De structurele consequenties voor de begroting en de organisatie zijn nog niet gekwantificeerd, maar zijn naar verwachting behoorlijk.

Helmond heeft samen met de andere B5-gemeenten in 2016 een voorstel gedaan aan de provincie Noord-Brabant om de komende vijf jaar minimaal 500 hectare nieuwe natuur te ontwikkelen en minimaal 40 kilometer ecologische verbindingszones. De B5 willen met hun aanbod bijdragen aan het Brabantse Natuurnetwerk (NNB), waar de provincie met diverse partners aan werkt. De B5 zien mogelijkheden om stedelijke ontwikkelingen en de ambities voor het NNB met elkaar te verbinden. Het Helmondse deel van het bod betreft delen van het Groot Goor, Varenschut en de Bundertjes met Waterpoort Laarbeek. Ook de Stads-Aa, de oude Zuid-Willemsvaart (belangrijk voor het Centrum) en de Schootense Loop (Automotive Campus) worden genoemd.

De Peelgemeenten, het georganiseerd bedrijfsleven (BZW) en het Waterschap Aa en Maas willen gezamenlijk uitvoeringskracht organiseren op het gebied van Automotive, Food, Slimme Maakindustrie, Agro, Zorg en Vrijetijdseconomie. Dit is vorig jaar afgesproken bij de vaststelling van de Economische Agenda ‘De Peel maakt het in Brainport’. Hiervoor is het voornemen om nog dit jaar het Innovatiehuis De Peel op te richten in de vorm van een flexibele netwerkorganisatie met een compact programmabureau. Dit in sterke verbinding met strategische partners als Brainport Development en Senzer. Naar verwachting nemen de zes Peelcolleges hierover voor de zomer een besluit en wordt dit gepresenteerd aan de gemeenteraad.

In het Programmaplan Duurzame en Gezonde stad is de ambitie opgenomen om 2.000 bomen te planten in de stad. Deze ambitie komt bovenop het regulier herplantingsprogramma. Voor de aanplant, het beheer en het onderhoud is nog geen budget beschikbaar. Verder zijn voor het verduurzamen van de buitenverlichting op de gemeentelijke sportaccommodaties en gezonde sportkantines tot op heden geen middelen gereserveerd. Het verduurzamen betreft alle lichtmasten én armaturen, 172 in totaal.

In de jaren 2014 t/m 2017 heeft de gemeente Helmond een impulsbijdrage ontvangen vanuit het Rijksprogramma Gezond in de Stad (GIDS) ten behoeve van het terugdringen van de gezondheidsachterstanden in onze 4 lage SES-wijken (Noord, Oost, West en Binnenstad-Oost). Met deze extra rijksmiddelen is een extra impuls gegeven aan gezondheidsbevorderende initiatieven in de stad. Na 2017 zijn de GIDS-middelen voor de vier aandachtswijken niet meer beschikbaar voor Helmond. Om de ambitie Gezonde Stad ook de komende jaren te kunnen waarmaken zijn dus gemeentelijke middelen nodig.

De nieuwe visie op het amateurvoetbal in Helmond is geënt op vitale voetbalverenigingen op zes hoogwaardige sportparken. De raad neemt hierover in mei een besluit. Verenigingen willen zelf investeren in de samenwerking en kunnen daarbij ondersteund worden door KNVB en gemeente. Voor de ondersteuning bij dit traject vraagt het voorzittersoverleg van de gemeente niet vrijblijvende facilitering in de vorm van een voetbalcoördinator voor een aantal jaren.

Op 26 januari jl. is in het kader van de Agenda Stad, zoals geïnitieerd door het Ministerie van BZK, de City Deal Stedelijk Voedselbeleid ondertekend. In 2017 wordt deze Citydeal Voedselbeleid nader uitgewerkt en geconcretiseerd. In 2018 wordt gestart met de uitvoeringsfase. Voor de uitvoering zijn extra middelen nodig.

De totale investeringskosten om Food Tech Park Brainport de komende jaren door te ontwikkelen worden op dit moment doorberekend in het haalbaarheidsonderzoek welke naar verwachting in mei 2017 gereed zal zijn.

De realisatie van Brainport Smart District Brandevoort, met innovatieve technieken, woonvormen en mobiliteiten brengt bovenop de grondexploitatie kosten met zich mee. Een belangrijk deel hiervan wordt door onze partners ingebracht, maar ook voor de gemeente Helmond is een extra investering, in ieder geval als cofinanciering, nodig.

Tegen de zomer van 2017 worden de resultaten van de MER-studie voor de N279 bekend. Wellicht zijn er flankerende maatregelen nodig op het gebied van leefbaarheid en doorstroming in de stad.

Medio 2016 overlegde het bestuur over de toekomst van de Annawijk. Woningstichting woCom is van plan om te investeren in de Annawijk (transformatie en renovatie) om zo de wijk weer “toekomstproof” en duurzamer te maken. Als resultaat van gerichte gesprekken met actieve wijkbewoners en professionals in de wijk is de noodzaak onderkend om tot een gezamenlijke integrale aanpak van de Annawijk te komen. Deze aanpak wordt gebaseerd op een wijkontwikkelingsprogramma dat op dit moment wordt opgesteld.

Woonpartners is voornemens om de herontwikkeling van Helmond-Noord en Helmond-Oost op te pakken in samenwerking met de gemeente Helmond. Het doel is om via renovatie en sloop/nieuwbouw de kwaliteit van de wijk en het woningbezit op peil te houden. Op deze manier kunnen we beter inspelen op woonbehoeften die voortvloeien uit demografische en maatschappelijke ontwikkelingen en wordt achteruitgang van de wijk voorkomen.

Sinds enkele jaren zien de gemeentelijke gesubsidieerde wijkaccommodaties de inkomsten (vanuit de bar en verhuur) afnemen. Alhoewel de wijkaccommodaties over het algemeen steeds meer activiteiten organiseren of huisvesten en de meeste accommodaties een goede bezettingsgraad kennen, zien we niet dat de inkomsten in voldoende mate toenemen. Wijkhuisbesturen constateren dat bezoekers minder besteden. De gemeente blijft bij wijkhuisbesturen aandacht vragen voor een aantrekkelijk en breed activiteitenaanbod waardoor het bereik verder toeneemt en de exploitatie verbetert. Via het budget versterken lokale netwerken kunnen extra middelen beschikbaar worden gesteld om exploitatietekorten op te vangen.

De door uw Raad ingediende motie over de buurtbeheerders zal in een afzonderlijke Raadsinformatiebrief worden afgedaan en kan zo worden betrokken bij de beraadslagingen over de Voorjaarsnota.

De benoemde projecten uit het actieplan bedrijventerreinen 2010 en verder zijn gereed of worden dit jaar afgerond. Daarmee zijn de benoemde doelen binnen het budget vanuit dit programma behaald. Stichting Bedrijventerreinen Helmond heeft een nieuw beleidsplan geschreven waarin een aantal nieuwe acties en projecten voor de bedrijventerreinen zijn benoemd. Voor de uitvoering van dit nieuwe actieplan zijn middelen nodig.

In verband met de versterking van de regierol en de sturing van het integraal veiligheids- en nalevingsbeleid is het wenselijk dat de Stichting Stadswacht Helmond wordt opgenomen binnen de Afdeling Veiligheid en Naleving van de gemeente Helmond. Dit brengt kosten met zich mee door een wijziging van de status van het personeel.

Er zijn middelen gevraagd voor het organiseren van festiviteiten in de vorm van een theaterfestival-week voor de opening van het theater Speelhuis. Verder zijn er verzoeken binnengekomen voor bijdragen voor de Lucas Gassel expositie, de Dutch Technology Week en de Dutch Design Week (motie van de raad) die binnen de kaders voor het evenementenbeleid zullen moeten worden bekeken, maar mogelijk aanvullende middelen vereisen om Helmond sterker op de kaart te zetten op basis van de Strategische Agenda

De griffie ondersteunt de raad in zijn functioneren. We zien dat het beroep van de raad op de griffie toeneemt wat een logische en voorspelbare ontwikkeling is. Het dualisme vraagt om een harde scheiding tussen de griffie en de ambtelijke organisatie. Een herbezinning op de huidige werkwijze, waarbij een deel van de medewerkers van de griffie ook voor de ambtelijke organisatie werkt, lijkt op zijn plaats. Het is uiteindelijk aan uw raad om hierover een besluit te nemen.

4 Overige ontwikkelingen

In dit hoofdstuk gaan wij in op een aantal andere onderwerpen dat van belang is voor het opstellen van de Programmabegroting 2018-2021. Dit betreft in de stand van zaken met betrekking tot de organisatieontwikkeling en de voortgang van de bezuinigingstaakstelling. Tot slot gaan we in op de ontwikkeling van de woonlasten en de mogelijkheden die binnen deze kaders bestaan voor het kunnen financieren van knelpunten en mogelijke beleidsmatige wensen.

4.1 Organisatieontwikkeling

De wereld in en rondom de gemeente Helmond verandert in snel tempo. De drie decentralisaties, de transformatie van het Sociaal Domein en de komende Omgevingswet vragen om een andere rol van de gemeentelijke overheid. Ook de rol van digitalisering in de samenleving en de mogelijkheden die big data biedt, zorgen voor een veranderend perspectief voor de gemeente. De gemeente Helmond kan en wil niet langer alles zelf doen en treedt de komende jaren nog meer in co-creatie met inwoners, ondernemers, partners en de markt. Op deze manier gaan we verdere bureaucratie tegen. Daarnaast wil de gemeente Helmond haar basis op orde hebben en houden en investeren in de kwaliteit van haar mensen. Dit gaat samen met een opdracht om invulling te geven aan een bezuiniging die noodzakelijk is om de gemeente financieel gezond te houden. ‘Mensen maken de stad, samen maken we het verschil ‘is de missie van de gemeente Helmond.

We stellen ons voor de opgave om een wendbare, professionele en efficiënte organisatie te worden, die in contact staat met de stad en flexibel kan beantwoorden op wat nodig is. De basis van deze organisatie is op orde en krijgt professionele sturing vanuit het nauwe samenspel tussen bestuur, managers en medewerkers. Tegelijkertijd realiseren we de taakstelling vanuit het College van B&W om voor 2018 € 4,8 miljoen te bezuinigen op personeel & organisatie.
In 2016 is de structuur van de nieuwe organisatie bekend geworden. Er heeft een reorganisatie plaatsgevonden binnen het management en de drie bedrijfsvoeringafdelingen. Dit heeft geleid tot de vorming van de nieuwe afdelingen: “Informatievoorziening & Automatisering”, “Financiën”, “Concerncontrol” en “Arbeid, Organisatie & Gezondheid”.

Doorontwikkeling en cultuurtraject
In 2017 en 2018 zal de ingezette organisatieontwikkeling verder invulling krijgen. De niet gereorganiseerde afdelingen gaan zich organisch ontwikkelen richting een nieuwe structuur, cultuur en werkwijze. Dit betekent dat de afdelingen hun bouwopdrachten vertalen in concrete samenhangende veranderplannen.. In de veranderplannen wordt ingegaan op de realisatie van de gewenste structuur en cultuur van de desbetreffende afdelingen. Deze plannen worden met de medezeggenschap afgestemd en zullen leiden tot de uitwerking van nieuwe formatieplannen, functieprofielen, doelstellingen, werkprocessen en resultaatgebieden per afdeling. Daarnaast is er een cultuurtraject gestart waarin iedere afdeling ondersteund wordt bij het adopteren van de kernnormen die vanuit onze nieuwe organisatiecultuur zijn gedefinieerd. Dit is een intensief traject dat in de komende periode verder wordt uitgerold naar alle afdelingen.

Strategische agenda

Tegelijkertijd trekt de economie aan, dit vertaalt zich in nieuwe initiatieven en wensen. Daarnaast ligt er inmiddels een ambitieuze opgave voor onze stad vanuit de door uw raad vastgestelde strategische agenda. Dit vraagt om extra (strategische) inzet en ondersteuning bij het ontwikkelen en vormgeven van deze plannen. Een ontwikkeling die hier en daar haaks kan staan op het verwerken van de eerder opgelegde bezuinigingstaakstelling op de organisatie. De druk die deze plannen legt op de organisatie wordt in de aanloop naar de begroting vertaald in concrete consequenties voor de diverse organisatieonderdelen. In de Programmabegroting brengen we dit verder in beeld door middel van concrete voorstellen.

Blijvende aandacht voor medewerkers

Naast de uitwerking van de structuur en het behalen van de opgelegde taakstelling is er een organisatie in beweging en in ontwikkeling. Het ontwikkelen van onze medewerkers is cruciaal met het oog op de krapte van de arbeidsmarkt en de ambitieuze doelen voor de stad. Mensen maken het verschil en het zijn ook de mensen die onze organisatie maken. Dat betekent dat we de komende jaren willen investeren in onze mensen om ze 'fit' te houden. Fit als in vitaal en passend. Dit doen we onder andere met behulp van de Helmond Academie. Dit krijgt in 2017 verder vorm, het aanbod wordt afgestemd op de kernnormen en functionele behoeftes van de organisatie. Bij gemeentelijke organisaties van onze omvang bedraagt het gemiddelde opleidingsbudget 2% van de loonsom, excellente organisaties investeren fors meer, soms zelfs tot 10%. Bij gemeente Helmond is dat op dit moment nog minder dan 1,5% van de loonsom.

Huisvesting

Om onze medewerkers fit te houden, is een gezonde werkomgeving nodig. Dit betekent niet alleen een werkomgeving die voldoet aan de eisen die de Arbowetgeving eraan stelt, maar ook een werkomgeving die de moderne vormen van werken ondersteunt. Onze huidige huisvesting voldoet al een aantal jaar niet meer aan de eisen van deze tijd. Investeringen zijn in de toekomst noodzakelijk om dit op te lossen. Daarnaast bestaat er de wens om zo veel mogelijk onderdelen van de gemeentelijke organisatie en bestuur in één pand te huisvesten. Dit brengt niet alleen besparingen, maar ook verbeterde samenwerking tot stand.

Opbouw personeel

Gezien de leeftijdsopbouw van ons personeelsbestand stijgt de uitstroom van medewerkers in de komende jaren. Ook daarna blijft een bepaalde mate van externe uitstroom gewenst om bijvoorbeeld mensen met nieuwe ideeën binnen te halen of afscheid te nemen van medewerkers die in onze organisatie niet meer op hun plek zijn. Enige mate van verloop is ook wenselijk voor een evenwichtigere opbouw van ons personeelsbestand. Na deze periode van hogere uitstroom, zal dit percentage zich uiteindelijk stabiliseren. Naar verwachting zijn er dan 30-50 vacatures per jaar. Dit komt neer op een externe uitstroom van ca. 5-8%. Dit betekent ook dat we de komende jaren zullen moeten blijven investeren in de arbeidsmarkt om de juiste mensen aan te trekken.

Naast investering in mensen, krijgt ook digitalisering een prominente rol in onze processen en komt de dienstverlening nog meer centraal te staan. Ook op deze gebieden is een investering wenselijk.

Stand van zaken bezuinigingstaakstelling
Met de hiervoor geschetste doorontwikkeling van de organisatie is tevens rekening gehouden met de bezuinigingstaakstelling van structureel zo'n € 4,9 mln op personeel en organisatie. De organisatie heeft € 3 mln meegekregen uit de bezuinigingstaakstelling uit 2014 van € 10 mln. De taakstelling voor de organisatie is daarna opgelopen tot € 4,9 mln doordat er taakstellingen voor de organisatie zijn bijgekomen als gevolg van tekorten bij de WABO-leges en reisdocumenten en de ontvlechting van de afdeling Werk & Inkomen naar Senzer.

Dit bedrag is meegenomen in de doorontwikkeling van de organisatie, die deels bestaat uit een reorganisatie en deels uit een organische doorontwikkeling. Om deze bezuiniging mogelijk te maken zijn zo veel mogelijk bestaande organisatiebudgetten ingezet en is in 2016 door de raad incidenteel € 4 mln beschikbaar gesteld ter facilitering van deze opgave. Van de in 2016 beschikbaar gestelde middelen ad € 4 mln is in 2016 uiteindelijk € 2 mln besteed. De overgebleven middelen zijn toegevoegd aan de bestemmingsreserve organisatieontwikkeling zodat ze voor dit doel beschikbaar blijven.

De opgelegde taakstellingen worden gerealiseerd door de organisatie. Wel zal er nog nader gekeken worden naar de taakstellingen op individuele afdelingen zoals meegenomen in hun bouwopdrachten in relatie tot de opgaven en ambities die er de komende periode liggen vanuit de Strategische agenda. Er is een uitruil mogelijk tussen nog niet verwerkte besparingen op inkoop en de taakstellingen die meelopen in de bouwopdrachten. De uiteindelijke invulling maken we zichtbaar in de Programma-begroting 2018-2021. Daarbij zal ook worden gekeken naar de € 1 mln gerealiseerde extra opbrengsten op de bouwleges in 2016. Op basis van een eerder onontkoombaar knelpunt in de opbrengsten bouwleges is € 0,35 mln bezuinigd op de organisatie. Als gevolg van de toegenomen vraag naar bouwvergunningen dient bekeken te worden in hoeverre deze bezuiniging stand kan houden. Daarnaast zal dit betrokken worden bij de consequenties als gevolg van de introductie van de Omgevingswet.

4.2 Ontwikkeling woonlasten

Een belangrijke uitgangspunt in deze bestuursperiode is een gelijkblijvende lastendruk. Wij houden vast aan het uitgangspunt uit het coalitieakkoord dat de gemeentelijke lastendruk (OZB, riool- en afvalstoffenheffing) voor de inwoners in deze bestuursperiode niet verder omhoog gaat dan met de inflatiecorrectie.

Voor het jaar 2018 wordt de inflatie op 0,4% gesteld, waarmee de meeste tarieven hoger worden, behalve die waarvoor wettelijke beperkingen gelden. Daarnaast daalt het tarief voor de rioolheffing in 2018 met € 0,6 mln doordat de toerekening van rentekosten als gevolg van de BBV ingaande 2017 beperkt wordt. Nog onderzocht wordt in hoeverre er andere kosten aan de "rioleringen" kunnen worden toegerekend om dit verlies aan opbrengsten (deels) te kunnen compenseren. Het nadeel van € 0,6 mln is in deze Voorjaarsnota vooralsnog verwerkt in het budgettair beeld.

Dit resulteert in het onderstaande beeld. De woonlasten kunnen worden bekeken vanuit het perspectief van de gebruiker van een woning (meestal de huurder), maar ook vanuit dat van de eigenaar van dat pand.

Belastingen die tot woonlasten voor gebruikers leiden (in €)

Jaar	Rioolheffing	Afvalstoffenheffing	Totaal	Verandering totaal t.o.v. voorgaand jaar
2017	225,96	198,96	424,92	-4,8%
2018	212,28	199,80	412,08	-3,0%

Als er sprake is van een woning waarvan de eigenaar ook gebruik maakt, betaalt deze ook Onroerende zaakbelasting (OZB).

Tabel: Belastingen die tot woonlasten voor eigenaren/gebruikers leiden (in €).

Jaar	OZB	Rioolheffing	Afvalstoffenheffing	Totaal	Verandering totaal t.o.v. voorgaand jaar
2017	321,00	225,96	198,96	745,92	0,5%
2018	322,00	212,28	199,80	734,08	-1,6%
2018#	336,50	212,28	199,80	748,58	0,4%

 # Variant met inflatiecorrectie over totale woonlasten.

Door toepassing van de volledige inflatiecorrectie over de totale woonlasten zou de terugloop op de rioolheffing gecompenseerd kunnen worden met een extra verhoging van de Onroerende zaakbelasting. Deze zou daardoor met zo'n 4,5% extra stijgen. In bovenstaande overzichten is te zien welke effecten dit heeft voor een bewoner van een gemiddelde woning en vervolgens voor de inwoner die tevens eigenaar van dat pand is. Het budgettaire effect hiervan zou structureel zo'n € 0,65 mln zijn. In het budgettaire beeld van deze Voorjaarsnota is hier geen rekening mee gehouden.

5 Investeringen

In de vastgestelde nota investeringsbeleid (november 2015) zijn de kaders aangegeven van het beleid omtrent investeringen. Voor de Voorjaarsnota 2017 gelden de volgende uitgangspunten:

- Nieuwe onrendabele investeringen worden primair bekostigd vanuit de (vrijval van) kapitaallasten en passen hiermee budgettair neutraal binnen de meerjarenraming. Op deze wijze blijft de totale omvang van de totale kapitaallasten gelijk (het zgn. kapitaallastenplafond).
- Voor nieuwe rendabele investeringen is een afzonderlijke financieringsbron beschikbaar.
- Investeringen worden integraal afgewogen binnen het eigen investeringskader.
- Bij de Voorjaarsnota wordt onderscheid gemaakt in besluitrijpe investeringsvoorstellen voor het komende begrotingsjaar (2018) en een lijst met kansrijke investeringen voor de jaren daarna.
- Besluitrijpe investeringen worden gedegen voorbereid voor definitieve afweging in de begroting. Kansrijke investeringen dienen eerst goed uitgewerkt te worden voor afweging in de betreffende jaarschijf en komen volgend jaar terug.

Investeringsprogramma 2018
Bij deze Voorjaarsnota geven we inzicht in de beschikbare investeringsruimte voor 2018. Deze wordt afgezet tegen de eerder ingediende en inmiddels geactualiseerde investeringswensen voor 2018. Op basis hiervan wordt bepaald welk investeringspakket voor 2018 ingepast kan worden.

De definitieve besluitvorming over de op te nemen investeringen vindt plaats bij de begrotingsbehandeling. Daarbij worden alleen die investeringsvoorstellen overgenomen, die uitvoeringsrijp zijn voor 2018.

5.1 Uitwerking kapitaallastenplafond

Zoals aangegeven in de nota investeringsbeleid wordt bij de Voorjaarsnota het kapitaallastenplafond geactualiseerd voor wat betreft de onrendabele investeringen. Het kapitaallastenplafond is de totale omvang aan kapitaallasten (rente en afschrijving) die binnen de begroting aanwezig is om daaruit (nieuwe) onrendabele investeringen te financieren. Door dit niveau (plafond) constant te houden is er een vast bedrag beschikbaar waarbinnen de investeringsafwegingen plaats moeten vinden. Hierdoor wordt voorkomen dat er extra bezuinigd moet worden binnen de begroting, zodra de investeringen de beschikbare kapitaallasten overschrijden. Er ontstaat steeds opnieuw ruimte (vrijval kapitaallasten), doordat er kredieten worden afgesloten of omdat investeringsvoorstellen geen doorgang vinden.

Uitgangspunt is dus het totaal beschikbare budget binnen de begroting voor kapitaallasten.
Dit totaalbudget is opgeschoond met kapitaallasten, die betrekking hebben op rendabele activiteiten waarvoor aparte financiering beschikbaar is. Te denken valt aan:
- Investeringen rioleringen
- Investeringen bekostigd uit afvalstoffenheffing
- Investeringen die gefinancierd worden vanuit dekkingsreserves.

	2016	2017	2018	2019	2020
Kapitaallastenplafond (incl automatisering)	17.961.564	17.994.564	17.994.564	17.994.564	17.994.564
Ontvlechting werkplein		-278.000	-278.000	-278.000	-278.000
Ophoging tbv fietsplan		100.000	100.000	100.000	100.000
	17.963.580	17.818.581	17.818.582	17.818.583	17.818.584
Beslag op ruimte:					
Geactiveerde (onrendabele) investeringen	12.578.378	12.098.115	11.448.479	11.026.963	10.482.859
idem ontvlechting werkplein		-278.000	-278.000	-278.000	-278.000
Investeringen in uitvoering	4.911.368	4.867.705	4.819.845	4.748.102	4.675.505
IVP 2015 en 2016	471.818	471.818	471.818	471.818	471.818
IVP 2017		684.394	865.394	1.046.394	1.046.394
Verwachte vrijval Kasteelherenlaan			-430.000	-430.000	-430.000
	17.961.564	17.844.032	16.897.536	16.585.277	15.968.576
Ruimte kapitaallasten	-	-25.451	921.046	1.233.306	1.850.008
Inzet:					
Investeringsruimte 2017			-	-	-
Investeringsruimte 2018			921.046	921.046	921.046
Investeringsruimte 2019				312.260	312.260
Investeringsruimte 2020					616.702
Inzet investeringsruimte	-	-	921.046	1.233.306	1.850.008

Hiermee wordt het kapitaallastenplafond voor 2018 bepaald op €17,818 mln en vormt daarmee het integraal afwegingskader voor alle onrendabele investeringen. Op basis van de huidige inzichten is er zo ruimte van structureel €921.000 beschikbaar voor kapitaallasten voor investeringen in de jaarschijf 2018. Hierbij is rekening gehouden met de vrijval van kapitaallasten als gevolg van het afsluiten van het krediet van de Kasteelherenlaan.

5.2 Uitwerking kansrijke investeringen 2017

In de Programmabegroting 2018-2021 worden de gemaakte keuzes met betrekking tot het investeringsprogramma voor de jaarschijf 2018 aan uw raad voorgelegd. Daarin zijn alleen voorgestelde investeringen opgenomen en beschikbaar gesteld voor zover deze voldoende zijn voorbereid, uitgewerkt en daadwerkelijk uitvoerbaar zijn in 2018. Als deze voorwaarden niet van toepassing zijn, schuiven we deze investering door naar de lijst met kansrijke investeringen voor volgende jaren.

Naast het investeringsprogramma 2018 wordt in de Programmabegroting 2018-2021 een inventarisatie opgenomen van kansrijke investeringen voor latere jaren (2019 en later). Deze vormen weer het vertrekpunt bij de Voorjaarsnota 2018. Als voorbereiding op de begroting 2018 en het bijhorende investeringsprogramma worden bij deze Voorjaarsnota investeringswensen benoemd, die de komende jaren een rol gaan spelen in het investeringsbeleid. Hierbij wordt een onderscheid gemaakt in:

Onrendabele investeringen
Deze investeringen hebben geen directe dekking en leiden daardoor tot kapitaallasten. De dekking hiervan moet gevonden worden binnen de ruimte c.q. vrijval van kapitaallasten binnen het kapitaallastenplafond. Binnen de onrendabele investeringen kan een verder onderscheid worden gemaakt in vervangingsinvesteringen die vrijwel jaarlijks om een nieuwe investering(stranche) vragen en incidentele nieuwe (uitbreidings)investeringen waarbij vervanging niet periodiek aan de orde is.

Rendabele investeringen
Deze investeringen zijn voorzien van een eigen dekking, bijvoorbeeld binnen de tarieven van heffingen, wegvallende kosten bij energiebesparingen, extra huren en inzet van gereserveerde middelen c.q. bijdrage van derden e.d.
De investeringslasten hiervan drukken daardoor niet op de ruimte van het kapitaallastenplafond voor onrendabele investeringen. Ook voor de rendabele investeringen kan het onderscheid tussen vervangingsinvesteringen en (uitbreidings)investeringen worden gemaakt.

5.3 Overzicht onrendabele investeringen c.q. investeringswensen

bedragen x € 1.000

Prog.	Investering	Invest. 2018	Kansrijke inv. 2019	Kansrijke inv 2020	Kansrijke inv. 2021	Totaal	Kap. lasten 2019	Kap. lasten 2020
	Vervangingsinvesteringen							
04	Programma onderwijshuisvesting *	3.500	3.500	3.500	3.500	**14.200**	114	403
	Programma onderwijshuisvesting (Taalbrug)	200					6	16
04	Speelvoorzieningen *	80	80	100	170	**350**	3	9
11	Verkeersregelinstallaties (VRI's) *		200	200	200	**600**		6
	Parkeergarage appar. en 24/7 toegankelijkheid	400				**400**	13	53
13	Reguliere vervangingssystemen automatisering *	656	1.513	1.336	141	**3.646**	21	164
13	Toekomstvisie huisvesting (Stadskantoor)		PM	PM	PM	**PM**		
Totaal vervangingsinvesteringen		**4.836**	**5.293**	**5.136**	**4.011**	**19.196**	**157**	**651**
	(Uitbreidings)investeringen							
06	Knelpunten voetbal (aanleg 2 kunstgrasvelden)	1.000				**1.000**	33	133
	Knelpunten voetbal (onderhoud)		PM	PM		**PM**		
06	Investering Sportpark de Braak *		4.500	4.500		**9.000**	49	148
	Dekking: Bestemmingsreserve maatsch. Nut *		-3.000	-3.000		**-6.000**		
08	Asbestsanering Kasteel	200	600			**800**		20
	Dekking: bestaand krediet	-200				**-200**		
09	Centrumontwikkeling (o.a. Havenpark) *	2.000				**2.000**	65	145
10	Bereikbaarheidsagenda *	800	1.350	1.350	1.900	**5.400**	26	97
10	Fietsagenda	1.075	PM	PM	PM	**1.075**	35	71
10	Smart mobility *	750	750	750	750	**3.000**	24	99
11	Vervanging fietsbrug Janus Meulendijkspad	72				**72**	2	4
11	Vervanging sluis 9 *			3.650	3.650	**7.300**		144
Totaal (uitbreidings)investeringen		**5.697**	**4.200**	**7.250**	**6.300**	**23.447**	**234**	**861**
Eindtotaal		**10.533**	**9.493**	**12.386**	**10.311**	**42.643**	**391**	**1.512**

* deze investeringsvoorstellen waren ook al opgenomen in de lijst met kansrijke investeringen in de Programmabegroting 2017-2020.

Vervangingsinvesteringen

04 Programma onderwijshuisvesting

De gemeente Helmond stelt in samenwerking met de schoolbesturen een geactualiseerd Integraal Onderwijs Huisvestings Plan (IHP) op voor de jaren 2018-2021. Het IHP is een gezamenlijke beleidsvisie en toekomstperspectief van de gemeente en schoolbesturen voor de schoolgebouwen in Helmond. Doel is het realiseren van toekomstbestendige onderwijshuisvesting passend bij het huidige en toekomstig aantal leerlingen en passend bij de onderwijsinhoudelijke ambities. Ook geven we invulling aan de in 2016 aangenomen motie in de Tweede Kamer dat gemeenten een expliciete uitspraak moeten doen over de toekomst van schoolgebouwen ouder dan 40 jaar.
In het voorjaar wordt het geactualiseerde IHP voorstel besproken in het college en gemeenteraad. De financiële effecten van het geactualiseerde IHP worden vertaald in de begroting 2018-2021. De bedragen zijn geactualiseerd t.o.v. de eerder opgenomen bedragen in de begroting.
Voorkomend uit eerdere besluitvorming door de gemeenteraad worden voor het eerste jaar extra middelen opgenomen vanwege de Taalbrug (zie raadsbesluit Taalburg). Het gaat om een bedrag van € 200.000.

04 Speelvoorzieningen

Helmond heeft circa 260 speelplekken (peildatum dec. 2015). Globaal gaan speeltoestellen 15 jaar mee. Het beschikbare onderhoudsbudget volstaat voor het onderhoud, maar is ontoereikend voor bekostiging van vervangingen. Op basis van een kwaliteitsinspectie (febr. 2015) is een meerjarenprognose van de vervangingsinvesteringen gemaakt. Hieruit blijkt dat tot 2019 nauwelijks vervangingsinvesteringen zijn te verwachten. In de periode 2020 tot 2030 worden deze wel verwacht. De bedragen zijn geactualiseerd t.o.v. de eerder opgenomen bedragen in de begroting.

11 Verkeersregelinstallaties (VRI's)

Om het areaal aan VRI's actueel en bedrijfszeker te houden (de basis op orde) is het noodzakelijk om vier VRI-installaties per jaar te vernieuwen. Binnen de reguliere beheermiddelen is er financiële ruimte om jaarlijks twee VRI-installaties te vernieuwen. Dit betreft de reguliere vervanging van verouderde installaties. Bij deze vervanging worden installaties geplaatst die geschikt gemaakt kunnen worden voor toekomstige ontwikkelingen zoals benoemd in de Voorjaarsnota-aanvraag Smart Mobility. Om deze eerder ingezette reeks van versnelde vervanging door te kunnen blijven zetten zijn er vanaf 2019 extra middelen noodzakelijk. De bedragen zijn geactualiseerd t.o.v. de eerder opgenomen bedragen in de begroting.

11 Parkeergarageapparatuur en 24/7 toegankelijkheid

Om het wonen in het historische centrum (bestaand vastgoed) te stimuleren en tegelijkertijd de leegstand van winkelruimten en parkeergarages terug te brengen is het van belang dat ook bewoners kunnen parkeren in de gemeentelijke parkeergarages. Tegelijkertijd is er sprake van noodzakelijke vervanging van verouderde en afgeschreven apparatuur. Het 24 uur per dag, 7 dagen in de week toegankelijk maken kan door de apparatuur te vernieuwen, nu dat technisch gezien toch noodzakelijk is. Ook in kader van een onderzoek naar de parkeergarage van de toekomst is dit gewenst. Nog nader onderzocht zal worden in hoeverre hiervoor financiering mogelijk is binnen de middelen voor parkeerexploitatie.

13 Reguliere vervangingssystemen automatisering

In 2018 worden er (vervangings)investeringen gedaan die noodzakelijk zijn voor het in stand houden van de bestaande ICT-infrastructuur en daarmee de continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking. De bedragen zijn geactualiseerd t.o.v. de eerder opgenomen bedragen in de begroting.

13 Toekomstvisie huisvesting

Om diverse redenen is er een noodzaak tot een nieuwe visie op de huisvesting van de ambtelijke organisatie. Zowel vanuit de reorganisatie, de bouwkundige staat van de gebouwen als de verduurzamingsambities. Dit betreft het op korte termijn inpassen van het volledige sociaal domein in het stadskantoor (nu Senzer) en een aantal maatregelen om het gebouw te verduurzamen en eigentijdser te kunnen werken. Hiervoor zijn middelen in het huidige reorganisatiebudget beschikbaar. Voor de uitvoering van de integrale toekomstvisie zijn nog geen middelen beschikbaar.

(Uitbreidings)investeringen

06 Knelpunten voetbal (aanleg twee kunstgrasvelden)

In de visie amateurvoetbal is vastgelegd de komende jaren de focus te leggen op zes sportparken waar voetbal plaatsvindt. Op twee van deze parken, in Stiphout en Brandevoort, is sprake van ondercapaciteit. Voorgesteld wordt deze ondercapaciteit op te lossen. Voor zowel Brandevoort als voor Molenven is een reële oplossing om de bespelingscapaciteit te vergroten door een van de natuurgrasvelden om te zetten naar een kunstgrasveld. Deze oplossingsrichting kan zonder planologische procedures worden uitgevoerd. Uiteraard vraagt dit wel om een investering van circa € 500.000 per veld. Dit bedrag is inclusief een ander type infill, de mogelijke alternatieven worden momenteel onderzocht.

06 Knelpunten voetbalaccommodaties

We werken toe naar zes robuuste sportparken voor voetbal. Dit vraagt ook om goede accommodaties. De komende periode wordt hard gewerkt om onder andere doelgroepenbeleid van de grond te tillen en meisjesvoetbal en G-voetbal op de kaart te zetten. Er kunnen ook knelpunten ontstaan als gevolg van mogelijke fusiebewegingen. Om die reden is in de jaarschijf 2019 pas een eerste PM-post opgenomen.

06 Investering Sportpark de Braak

In november 2016 heeft de raad de intentie uitgesproken voor de ontwikkeling van Sport en (be)leefcampus De Braak. De raad heeft hiervoor vooralsnog 9 miljoen euro gereserveerd als kansrijke investering. Momenteel wordt samen met de beoogde partners, Scholengemeenschap OMO en de BVO Helmond Sport, gewerkt aan de uitwerking van de MFSA, de bijbehorende eigendomsstructuur en exploitatie. Tevens werken we aan de benodigde samenwerkings- en ontwikkelovereenkomsten. Daarnaast zal er op basis van de door het college vastgestelde Visie op het amateurvoetbal in Helmond (maart 2017) vervolg gegeven worden aan de gezamenlijke invulling van de amateurvoetbalaccommodatie op De Braak. Dit in overleg met de betrokken clubs. Ook wordt er gekeken hoe er meer en gedifferentieerdere zorgpartners kunnen aansluiten bij de ontwikkeling van De Braak. Uit dit alles moet duidelijk worden wat de precieze financiële opgave voor de gemeente wordt, zowel voor wat betreft de investeringen als de structurele lasten (exploitatie, beheer en onderhoud). De stand van zaken wordt in mei in de commissie Omgeving met de Raad gedeeld. De verwachting is dat bij de begrotingsbehandeling in het najaar de financiële opgave helder is en aan de gemeenteraad ter besluitvorming wordt voorgelegd.

08 Astbestsanering Kasteel

In december 2015 is de asbestsanering in het kasteel uitgevoerd. (zie raadsvoorstel 84). In het voorjaar van 2016 is opnieuw asbest aangetroffen, waarover de gemeenteraad via een raadsinformatiebrief is geïnformeerd. De situatie is momenteel veilig. Via monitoring wordt dit bewaakt. Voor het saneren van de nieuw aangetroffen asbest is een investering nodig. Nader onderzoek moet aantonen welke investering exact nodig is.

09 Centrumontwikkeling (o.a. Havenpark)

In 2018 werken we op projectniveau verder aan de versterking van de detailhandel in het centrum en het aantrekkelijker maken van het centrum. Dit realiseren we door de uitvoering van het Havenpark, het realiseren van nieuwe of vernieuwde stedelijk woonmilieus (Oranjekade en de Waart), het verbeteren van de het aanbod van de detailhandel, het terugdringen van de leegstand op pandniveau en op straatniveau en de verbetering van de verblijfskwaliteit in het centrum en van de verbindingen.

10 Bereikbaarheidsagenda

In 2016 is door de 21 regiogemeenten de Bereikbaarheidsagenda “Brainport Duurzaam Slim Verbonden” vastgesteld. Het totaalpakket heeft een omvang van € 340.000.000 in de periode tot 2030. Door de Provincie is een bedrag van € 55.000.000 (voormalige middelen voor de Ruit Eindhoven-Helmond) ter beschikking gesteld voor maatregelen uit de Bereikbaarheidsagenda in het oostelijk deel van de regio (het zogenaamde Bereikbaarheidsakkoord). Daarbij geldt als uitgangspunt dat de betreffende gemeenten dit bedrag zullen verdubbelen. De bedragen zijn geactualiseerd t.o.v. de eerder opgenomen bedragen in de begroting.

10 Fietsagenda

Het college heeft in het coalitieprogramma aangegeven volop te willen inzetten op fietsbeleid. In mei 2016 is Helmond Verbonden, Mobiliteitsvisie 2016-2025 door de raad vastgesteld. Helmond Verbonden is een mobiliteitsvisie met co-modaliteit (slim gebruik van diverse mobiliteitsvormen) als uitgangspunt en fietsen als een van de belangrijkste speerpunten van beleid. Prioriteit ligt hierbij op fiets, Smart Mobility, duurzame ontsluiting van het centrum, stad en regio en openbaar vervoer. Helmond profileert zich al jaren als fietsstad. De in Helmond Verbonden beschreven nieuwe ontwikkelingen op gebied van Smart Mobility, maar ook het gebruik van snelle fietsen zoals de e-bikes, maken het nodig een actuele Fietsagenda op te stellen. Een agenda waarmee adaptief (aanpasbaar) ingespeeld kan worden op nieuwe ontwikkelingen. De Fietsagenda Helmond, Adaptieve fietsagenda 2016-2025 is januari 2017 vastgesteld door de gemeenteraad. Met het opnemen van dit voorstel wordt tevens uitvoering gegeven voor 2018 aan het door de raad aangenomen amendement “aantrekkelijk maken fietsen in Helmond” bij de vaststelling van de begroting 2017.

10 Smart Mobility

De ambitie is om de koploperspositie op het gebied van Smart Mobility binnen Nederland en de vooraanstaande rol binnen Europa te behouden. Wij onderscheiden ons in een goede beleidsbasis gecombineerd met praktische toepassingen en een “can-do-approach”. Binnen Brabantstad en de Brainportregio zijn wij trekker van de Smart & Green mobility-initiatieven en zijn we actief deelnemer in diverse regionale en Europese projecten. Helmond fungeert hierbij als ‘living lab’. Wij richten ons met name op de deelgebieden toepassing van coöperatieve mobiliteitstechnologie en ontwikkeling van autonoom rijden. Zeer nadrukkelijk is er een koppeling tussen het Smart Mobility-programma en de ontwikkeling en activiteiten op de Automotive Campus. Het waarmaken van de ambitie op het gebied van Smart Mobility vraagt van de gemeente Helmond zowel inhoudelijke als financiële inzet.

11 Vervanging fietsbrug Janus Meulendijkspad

De fiets- en wandelbrug in het Janus Meulendijkspad over de Aa ten noorden van sluis 7 dateert van 1935 en is inmiddels aan vervanging toe. De brug is in te slechte staat om te renoveren. De vervanging van deze brug is niet voorzien in de beschikbare middelen voor beheer en onderhoud.

11 Vervanging sluis 9

De vervanging van sluis 9 is noodzakelijk omdat de technische staat van de sluis onvoldoende is om de veiligheid op termijn te waarborgen. De sluizen zijn in eigendom en beheer van de gemeente. Alleen indien geen zakelijk scheepvaartverkeer gebruik zou maken van de sluis, dan zou als alternatief een minder kostbare damwand kunnen worden overwogen. De bedragen zijn geactualiseerd t.o.v. de eerder opgenomen bedragen in de begroting.

5.4 Overzicht rendabale investeringen c.q. investeringswensen

bedragen x € 1.000

Prog.	Investering	Investeringen 2018	Kansrijke inv. 2019	Kansrijke inv 2020	Kansrijke inv. 2021	Totaal	Kapitaallasten 2019	Kapitaallasten 2020
	Vervangingsinvesteringen							
12	Rioleringszorg	2.735	2.552	2.677	2.189	**10.153**		
13	Dekking: Rioolheffing	-2.735	-2.552	-2.677	-2.189	**-10.153**		
Totaal vervangingsinvesteringen		**0**	**0**	**0**	**0**	**0**		
	(Uitbreidings)investeringen							
13	Glasvezel	PM	PM	PM	PM	**PM**		
13	Automatisering Portfolioplan D&D	1.400				**1.400**		
	Dekking: bestemmingsreserves	**-1.400**				**-1.400**		
Totaal uitbreidinsinvesteringen		**0**				**0**		
Eindtotaal		**0**	**0**	**0**	**0**	**0**		

Vervangingsinvesteringen

Rioleringszorg

Bedragen zijn inclusief BTW, waarbij conform kostendekkingsplan jaarlijks een vast bedrag BTW is gerekend (€ 761.831) op investeringen voor riolering. De bedragen zijn geactualiseerd in het kostendekkingsplan dat in maart 2016 is vastgesteld in de raad voor de periode 2016 t/m 2018. Dekking is voorzien via de inkomsten uit de rioleringsheffing. Het betreft een wettelijke, gemeentelijke taak, subsidies en bijdragen van derden zijn niet aan de orde. Het betreft reguliere jaarlijkse investeringen om te kunnen voldoen aan de wettelijke gemeentelijke zorgplichten op het gebied van afvalwater, hemelwater en grondwater ('rioleringszorg'). De bedragen komen uit het door de raad in maart 2016 vastgestelde nieuwe kostendekkingsplan en worden voor de jaarschijven t/m 2021 opgenomen.

(Uitbreidings)investeringen

Glasvezel

Inwoners van Helmond zouden moeten beschikken over een robuust en toekomstproof glasvezelnetwerk. Dit is te beschouwen als een noodzakelijke nutsvoorziening. Dat is niet alleen nodig omdat we in de innovatieve regio Brainport liggen (inclusief innovatieve bedrijven en Smart District), maar ook omdat naar de toekomst toe steeds meer digitaal ondersteund gaat worden, als het bijvoorbeeld gaat om zorg en ondersteuning. Op dit moment is echter slechts 25% van de woningen in Helmond aangesloten. Afhankelijk van het scenario dat gekozen zal worden is er op de langere termijn een verdienmodel mogelijk. Dit wordt na de oriëntatiefase nader uitgewerkt in een businesscase. Echter, omdat de ontwikkelingen razendsnel gaan, vraagt dit nu reeds om reserveringen te maken voor de komende jaren.

Automatisering portfolioplan Dienst & Digitalisering

De organisatie van Helmond investeert stevig in noodzakelijke modernisering van de organisatie. Via een 50-tal projecten wordt een stevige impuls gegeven aan de Dienstverlening en Digitalisering van de organisatie. De daarmee gepaard gaande kosten kunnen gedekt worden uit de hiervoor bestemde reserves.

6 Risico's

6.1 Omvang weerstandsvermogen & ratio's

De weerstandscapaciteit is gedefinieerd als alle middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt of kan beschikken om risico's te dekken zonder dat de begroting en het beleid aangepast hoeven te worden. De beschikbare weerstandscapaciteit kent zowel een incidentele als een structurele component. De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat per 31 december 2016 uit:

		bedragen x € 1.000
Beschikbare weerstandscapaciteit		
Algemene reserve vrij aanwendbaar	24.074	
Algemene reserve grondbedrijf	40.889	
Post onvoorzien incidenteel	468	
incidentele weerstandscapaciteit		65.431
Onbenutte belastingcapaciteit	1.810	
structurele weerstandscapaciteit		1.810
Totale weerstandscapaciteit		**€ 67.241**

Incidentele weerstandscapaciteit ruim € 65 miljoen

De incidentele weerstandscapaciteit bestaat uit het vrij aanwendbaar deel van de algemene reserve, de algemene reserve grondbedrijf en de post voor onvoorzien. De algemene reserves waarover de gemeente Helmond beschikt ten aanzien van achtervang Jeugd, Wmo en I-deel worden gezien de onzekerheden als gevolg van de decentralisatie buiten de beschikbare weerstandscapaciteit gehouden.

Structurele weerstandscapaciteit € 2 miljoen

De structurele weerstandscapaciteit bestaat uit de onbenutte belastingcapaciteit. De gemeente Helmond kan haar belastingen verhogen of haar heffingen kostendekkend maken om financiële tegenvallers op te vangen. De omvang van de onbenutte belastingcapaciteit is de ruimte tussen de feitelijke opbrengst uit het totaal van de onroerende zaakbelasting, de rioolheffing en de afvalstoffenheffingen en de maximale opbrengst. Daarnaast kan de opbrengst die de gemeente zou moeten realiseren als zij een beroep zou doen op een aanvullende bijdrage op grond van artikel 12 van de Financiële verhoudingswet (de zogenaamde artikel 12-norm) een mogelijkheid zijn om financiële tegenvallers op te vangen.

Deze onbenutte belastingcapaciteit is als volgt berekend:

Bedragen x € 1.000

Belastingcapaciteit	Huidige Inkomsten	Maximale Inkomsten	Onbenutte capaciteit
OZB	19.240	21.050	1.810
Reinigingsheffingen	9.200	9.200	0
Rioolheffing	9.790	9.790	0
Totaal	38.230	40.040	1.810

Ratio weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen geeft de relatie weer tussen de beschikbare weerstandscapaciteit (middelen die beschikbaar zijn om risico's te dekken) en benodigde weerstandscapaciteit (de risico's die de gemeente loopt) van de gemeente Helmond.

Deze relatie wordt uitgedrukt in een ratio weerstandsvermogen. Voor de gemeente Helmond bedraagt deze ratio:

$$\frac{€\ 67{,}2\ \text{miljoen}}{€\ 42{,}8\ \text{miljoen}} = 1{,}57$$

Een ratio die lager is dan 1,0 duidt op een kwetsbare financiële positie, omdat de beschikbare weerstandscapaciteit niet voldoende is om de geïdentificeerde risico's af te dekken. Een ratio van bijvoorbeeld 2,0 of hoger, geeft aan dat er meer middelen beschikbaar zijn dan er worden ingezet. Dit kan erop duiden dat er onnodig middelen in reserve worden gehouden, waardoor bijvoorbeeld ambities onnodig op de "reservelijst" blijven staan.

De ratio geeft een goed beeld van de verhouding beschikbare weerstandscapaciteit en benodigde weerstandscapaciteit. Het is echter geen wetmatigheid dat bij een ratiowaarde kleiner dan 1,0 of groter dan 2,0 direct geanticipeerd moet worden op maatregelen in de middelensfeer. Niet alle geïdentificeerde risico's doen zich tegelijkertijd voor.

De berekende ratio van 1,57 benadert de streefwaarde zoals opgenomen in de gewijzigde financiële verordening (minimaal 1,5). Een ratio van 1,57 is verantwoord. Daarmee is voldoende vermogen beschikbaar om de ingeschatte risico's op te kunnen vangen.

De ratio voor het Grondbedrijf bedraagt 1,16. De benodigde weerstandscapaciteit grondbedrijf bedraagt op basis van Iflo-methode € 35,3 miljoen en de beschikbare weerstandscapaciteit Grondbedrijf bedraagt € 40,9 miljoen. In de berekening van de weerstandscapaciteit is de (nog niet gerealiseerde) winstverwachting bij het Grondbedrijf niet meegenomen. Deze winstverwachting bedraagt € 39,6 miljoen.

Voor de algemene dienst bedraagt de benodigde weerstandscapaciteit € 7,5 miljoen en de beschikbare weerstandscapaciteit € 26,3 miljoen, hetgeen leidt tot een ratio van 3,5.

6.2 Overzicht van risico's (geactualiseerd)

De inventarisatie van de risico's en daarmee de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit geschiedt binnen de gemeente Helmond door de specifieke risico's financieel te kwantificeren en algemene risico's te benoemen.

De specifieke risico's zijn van toepassing op Helmond. Allereerst wordt een inschatting gemaakt van de kans dat dit risico zich voordoet. Hierbij worden de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- Borgstellingen en garanties (factor 0,05);
- Zeer onwaarschijnlijk (factor 0,1);
- Onwaarschijnlijk (factor 0,25);
- Mogelijk (factor 0,5);
- Waarschijnlijk factor (factor 0,9).

Voor een aantal risico's zijn reeds beheersmaatregelen genomen. De kwantificering van deze beheersmaatregel wordt in mindering gebracht op het risico. Per saldo ontstaat dan een restrisico. Het totaal aan restrisico resulteert in de benodigde weerstandscapaciteit.

Naast de specifieke risico's kennen alle gemeenten ook algemene risico's, bijvoorbeeld macro-economische ontwikkelingen. Ook zijn er onzekerheden over (toekomstig) rijksbeleid en ontwikkelingen in wet- en regelgeving (omgevingswet) die risico's met zich meebrengen. Voor deze algemene risico's is het nog niet mogelijk de eventuele financiële omvang van deze risico's te kwantificeren. Deze risico's zijn onzekerheden die nagenoeg niet beïnvloedbaar noch kwantificeerbaar zijn. Indien deze algemene risico's voor de gemeente Helmond leiden tot meer specifieke en kwantificeerbare risico's worden deze opgenomen bij de specifieke risico's en worden ze financieel vertaald. In een cyclisch proces houden we deze risico's voortdurend up-to-date.
Specifieke risico's

Onderstaand het overzicht van de gekwantificeerde risico' en hiermee de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit van de gemeente Helmond.

	Risico's	Incidenteel/Structureel	Waardering	Grondslag risico's x € 1.000	Beheersing	Dekking x € 1.000	Restrisico x € 1.000	
1.	Juridische claims	I	0,50	400			200	
2a.	3-Decentralisaties	I	0,90	8.000	Reserves 3D's	8.000	0	
2b.	Participatiewet BUIG	S	0,50	2.800			1.400	
3a.	Verstrekte geldleningen	I	0,05	24.600			1.230	
3b.	Borgstellingen	I	0,05	32.700			1.635	
4.	Leegstand Vastgoed	I	0,10	7.000			700	
5.	Vennootschapsbelasting	I/S	0,90	PM				PM
6.	BTW sport	S	0,50	200			100	
7.	Werkkostenregeling	S	0,10	0	vervallen		0	
8.	Fiscale claims	I	0,25	0	vervallen		0	
9.	Claim Attero	I	0,90	1.900	Reserve Afval	1.700	0	
10a.	Garantiesalarissen ODZOB	S	0,90	50	Bestemmingsreserve	50	0	
10b.	Ontvlechting W&I/Z&O				vervallen			
11.	Schade door natuurgeweld	I	0,10	1.000			100	
12.	Calamiteiten	I	0,10	5.000			500	
13.	Contractuele verplichting	I	0,50	450	Voorziening	225	0	
14.	Organisatie ontwikkeling	I	0,25	4.800			1.200	
15.	Bezuinigingen	S	0,25	1.000			250	
16.	Anterieure expl. overeenkomst	I	0,50	300			150	
	Risico's Algemeen						**7.465**	**+PM**
17.	Grondbedrijf			35.300	obv IFLO methode		35.300	
	Risico's Grondbedrijf						35.300	
	Totale restrisico Algemeen en Grondbedrijf						**42.765**	**+PM**

Voor een nadere toelichting op de bovenstaande risico's wordt verwezen naar de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing bij de u nog toe te zenden jaarverantwoording 2016.

6.3 Vennootschapsbelasting

De gemeente Helmond is vanaf 1 januari 2016 belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting. Begin 2015 werd een projectgroep gestart met als taak de implementatie van de nieuwe wetgeving. De werkzaamheden van de projectgroep worden ondersteund door Deloitte Belastingadviseurs. De eerste inventarisatie van activiteiten leidde tot het vaststellen van drie mogelijke fiscale ondernemingen: het Grondbedrijf; de exploitatie van Overig Vastgoed* en het Parkeerbedrijf. Inmiddels hebben er al meerdere besprekingen plaatsgevonden met de Belastingdienst met als doel zekerheid te krijgen omtrent de gevolgen van de nieuwe wetgeving. Hoewel de Belastingdienst zich over het algemeen erg terughoudend opstelt, is begin 2017 een schriftelijke bevestiging ontvangen dat de wijze waarop de gemeente Helmond haar Overig Vastgoed exploiteert niet als onderneming kwalificeert in de zin van de Wet Vennootschapsbelasting. Op basis van de eerdere inventarisatie betekent dit dat er nog twee mogelijke ondernemingen resteren: Grondbedrijf en Parkeerbedrijf. Uit de contacten met de Belastingdienst en de externe adviseur is gebleken dat de Belastingdienst in de loop van de tijd een genuanceerder standpunt heeft ingenomen met betrekking tot de inventarisatie van activiteiten. Op basis van deze nieuwe informatie is het nodig dat de inventarisatie nogmaals wordt uitgevoerd. We verwachten niet dat de herinventarisatie van activiteiten leidt tot nieuwe belastingplichtige activiteiten van enige importantie. Hieronder volgt een toelichting per activiteit.

Grondbedrijf
De ondernemingsactiviteit van het Grondbedrijf staat vast. Voor het berekenen van de verschuldigde vennootschapsbelasting maken we gebruik van tools van Deloitte. In de tools zijn diverse variabelen opgenomen die de uitkomst sterk beïnvloeden. De variabelen zijn terug te voeren op de onzekerheden die nog bestaan vanwege de nieuwe wetgeving en waarover de Belastingdienst zich nog expliciet wil uitlaten. Wanneer de variabelen op een voor de gemeente Helmond gunstige wijze worden ingesteld, bedraagt de verschuldigde vennootschapsbelasting waarschijnlijk nihil voor het belastingjaar 2016. De externe belastingadviseur beoordeelt het zodanig instellen van de variabelen als verdedigbaar. Daarom hebben we vooralsnog het standpunt ingenomen dat over 2016 geen vennootschapsbelasting verschuldigd is.

Parkeerbedrijf
Of het Parkeerbedrijf uiteindelijk als ondernemingsactiviteit moet worden aangemerkt hangt ervan af of de totale exploitatie winstgevend is. Als de exploitatie van het Parkeerbedrijf zou leiden tot een ondernemingsactiviteit, zal de financiële impact daarvan waarschijnlijk gering zijn.

Vanwege de nog bestaande onzekerheden bij de fiscale interpretatie van de nieuwe wetgeving zal de gemeente vragen om uitstel voor het indienen van de aangifte. Hierdoor hoeft de gemeente haar aangifte pas uiterlijk 30 april 2018 in te dienen. Dit biedt voldoende tijd om te komen tot gefundeerde keuzes en een goede onderbouwing van de diverse standpunten.

* Het deel van het vastgoed dat zelfstandig wordt geëxploiteerd en niet verplicht is toe te rekenen aan een andere ondernemersactiviteit